

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Valeria Kadõrova

DEKLAREERIMISKOHUSTUSETA FÜÜSILISTE ISIKUTE
TULUDE DEKLAREERIMINE

Lõputöö

Juhendaja:

Hannes Udde,

Maksu- ja Tolliameti

teeninduskorralduse

osakonna juhtivspetsialist

Tallinn 2010

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: juuni 2010
Töö pealkiri: Deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimine	
Töö autor: Valeria Kadõrova	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas.
<p>Lõputöö on kirjutatud teemal „Deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimine”. Töö on kirjutatud eesti keeles ning võõrkeelne kokkuvõte on koostatud vene keeles. Töö sisuline osa on 39 lehekülge ja lisad 5 lehekülge. Töö koostamisel on kasutatud 50 allikat, millele on tekstis viidatud. Lõputöö teema on aktuaalne, kuna Maksu- ja Tolliamet planeerib aastal 2012 kasutusele võtta deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tuludeklaratsiooni.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on uurida deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimise rakendamise võimalikkust. Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none">1. antakse ülevaade tuludeklaratsiooni esitamisest, maksustatavast tulust ja mahaarvamiste võimalustest;2. antakse ülevaade tuludeklaratsioonile kantavatest andmetest;3. tuuakse välja erinevad kliendigrupid, kes peavad edasi oma andmeid deklareerima ja need, kellel kaob ära deklareerimiskohustus;4. tehakse ettepanekud seaduste muudatusteks. <p>Lõputöö teoreetilises osas kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit ja empiirilises osas intervjuud.</p> <p>Autor analüüsis füüsiliste isikute tulude deklareerimiskohustuse kaotamist. Töö tulemusena lahterdas autor maksumaksjad järgmiselt: isikud, kes saavad automaatselt enamakstud tulumaksu arvelduskontole või maksuteate ja isikud, kellele jääb ka edaspidi tuludeklaratsiooni esitamise kohustus. Töö lõpus tegi autor vajalikke seaduste muudatuste ettepanekuid nii tulu maksustamise kui ka tulude deklareerimise korra osas.</p>	
Võtmesõnad: tulumaks, maksustamine, deklareerimine, deklareerimiskohustus, deklareerimiskohustuseta	
Ключевые слова: подходящий налог, налогообложение, декларирование, обязанность декларирования, без обязанности декларирования	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Hannes Udde	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TULUDE DEKLAREERIMINE EESTIS.....	6
1.1 Ülevaade deklareeritavatest tuludest ja mahaarvamistest	6
1.2 Eeltäidetult tuludeklaratsioonile kantavad andmed	13
2. DEKLAREERIMISKOHUSTUSETA TULUDEKLARATSIOONI ESITAMINE.....	21
2.1 Erinevad kliendigrupid deklareerimisel	21
2.2 Ettepanekud seaduste muudatusteks	28
KOKKUVÕTE	35
PE3IOME	37
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
LISA. Intervjuud Maksu- ja Tolliameti maksuspetsialistidega.....	41

SISSEJUHATUS

Lõputöö teemaks on deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimine. Igal aastal esitavad residendist füüsilised isikud oma eelmise maksustamisperioodi tulude kohta tuludeklaratsiooni. Põhjused on erinevad: kellel tuleb tasuda täiendavalt tulumaksu, kes esitab tuludeklaratsiooni selleks, et tulust teha mahaarvamisi, st rakendada maksusoodustusi. Tuludeklaratsiooni on võimalik esitada kas elektrooniliselt e-maksuameti/e-tolli kaudu või paber kandjal Maksu- ja Tolliameti (edaspidi MTA) teeninduskohtades.

Vaatamata sellele, et tulude deklareerimine on muutunud maksumaksjate jaoks väga mugavaks ja kiireks tänu e-maksuameti/e-tollile, tekitab see endiselt inimestele palju probleeme. Peamine põhjus on see, et tulusid deklareeritakse üks kord aastas ja järgmiseks aastaks enam ei mäletata, kuidas tulude deklareerimine käib. Samuti tekitab probleeme maksumaksjate vähene teadlikkus maksustamisest ja tehnilised nüansid, näiteks ei osata arvutis tuludeklaratsiooni täita.

Huvi lõputöö teema vastu on tingitud eelkõige sellest, et sellist teemat ei ole autorile teadaolevalt seni uuritud. Teema on aktuaalne, sest MTA planeerib aastal 2012 kasutusele võtta deklareerimiskohustuseta füüsilise isiku tuludeklaratsiooni (edaspidi FIDEK). MTA eesmärk on õiguskuuleka maksumaksja halduskoormuse vähendamine osutatavate teenuste mitmekesistamise ja protsessi kvaliteedi parandamise kaudu. Seega peab MTA arendama e-keskkonda ning pakkuma uusi e-teenuseid ja lihtsustatud menetlusprotsesse – deklareerimiskohustuseta FIDEK-it.

Lõputöö eesmärgiks on analüüsida deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimise rakendamise võimalikkust. Selleks, et saavutada töö eesmärki, on püstitatud alljärgnevad uurimisülesanded:

1. anda ülevaade tuludeklaratsiooni esitamisest, maksustatavast tulust ja mahaarvamiste võimalustest;
2. anda ülevaade eeltäidetud tuludeklaratsioonile kantavatest andmetest;

3. tuua välja erinevad kliendigrupid, kes peavad edaspidi oma andmeid deklareerima ja need, kellel deklareerimiskohustus ära kaob;
4. teha ettepanekuid seaduste muudatusteks.

Lõputöö teoreetilises osas kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit, täpsemalt dokumentide analüüsi. Lõputöö empiirilises osas kasutatakse intervjuud MTA maksuspetsialistidega, kelle igapäevane töö on seotud tulude deklareerimise protsessiga.

Lõputöö on üles ehitatud kahe peatükina. Esimeses osas käsitletakse füüsiliste isikute tulude deklareerimist tänapäeval ehk antakse ülevaade sellest, kuidas käib deklaratsiooni esitamine ja milliseid tululiike maksustatakse tulumaksuga ning millised on mahaarvamise võimalused. Samuti antakse ülevaade eeltäidetud tuludeklaratsioonile kantavatest andmetest. Lisaks analüüsitakse, kuidas deklaratsioonile kantavad andmed sinna jõuavad (kinnipidamiskohustus ja teatamiskohustus) ning tuuakse välja asutused, kellega MTA selles valdkonnas koostööd teeb.

Teises peatükis tuuakse välja probleemid ja pakutakse konkreetseid lahendusi, et aastal 2012 ei peaks maksumaksja ise oma tuludeklaratsiooni esitama. Lahendus seisneb sellest, et maksumaksja saab kas maksuteate või enammakstud tulumaksu oma arvelduskontole. Selleks tuleb välja tuua nii maksukorralduse seaduses (edaspidi MKS), tulumaksuseaduses (edaspidi TuMS), krediitiasutuste seaduses (edaspidi KAS) esinevad puudused ja analüüsida ka MTA vastavaid protsesse, mis takistavad deklareerimiskohuseta FIDEK-i kasutusele võttu. Töö tulemusena lahterdatakse maksumaksjad kaheks: isikud, kelle puhul saab rakendada deklareerimiskohustuseta FIDEK-it ja isikud, kes ikkagi peavad ise tuludeklaratsiooni esitama. Samuti tehakse ettepanekuid, mida tuleks teha ja mis seadusi oleks vaja muuta ning kuidas, et lihtsustada deklareerimisprotsessi ja ületada tulude deklareerimisel tekkinud probleeme.

Lõputöös kasutatakse allikatena tulumaksualast kirjandust, seaduseid, mis reguleerivad antud valdkonda ja Rahandusministri 26.11.2007 vastu võetud määrust nr 53 „Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine”.

1. TULUDE DEKLAREERIMINE EESTIS

1.1 Ülevaade deklareeritavatest tuludest ja mahaarvamistest

Selles alapeatükis vaadatakse kogu füüsiliste isikute tulude deklareerimist üldiselt ehk antakse ülevaade, kuidas toimub Eestis praegu tuludeklaratsiooni esitamine. Samas antakse ülevaade tulumaksuga maksustatavatest tuludest ja mahaarvamise võimalustest. Tuuakse välja füüsilise isiku tulumaksusoodustuste mahaarvamise piirangud ja sellega seonduvad probleemid.

Füüsiline isik (edaspidi maksumaksja), kes on Eesti resident, on kohustatud esitama tuludeklaratsiooni maksustamisperioodi tulude kohta MTA-le maksustamisperioodile järgneva aasta 31. märtsiks.¹ Tuludeklaratsiooni ei pea esitama isikud, kelle tulu ei ületanud maksuvaba tulu määra või kelle maksustamisperioodi tulult ei ole vaja täiendavalt tulumaksu tasuda.² Samuti tuleb tuludeklaratsioon esitada kõigil neil, kellel on õigus maksusoodustustele ning kes soovivad maksusoodustusi kasutada.

Füüsiline isik on resident, kui tema elukoht on Eestis või kui ta viibib Eestis 12 järjestikuse kalendrikuu jooksul vähemalt 183 päeval. Seda hakatakse arvutama Eestisse saabumise päevast. Residentiks loetakse ka välisteenistuses viibivat Eesti riigiteenistajat. Kui välislepingu alusel määratud residentsus erineb seaduse alusel määratud residentsusest, kohaldatakse välislepingu sätteid.³

Tuludeklaratsioone võib füüsiline isik esitada üksi või koos abikaasaga ühiselt.⁴ Ühisdeklaratsiooni esitamise õigus on ainult ametlikult abielu registreerinud abikaasadel, seega ei saa vabaabielus elavad isikud esitada ühist tuludeklaratsiooni. Ühise tuludeklaratsiooni võivad abikaasad esitada ka juhul, kui abielu on sõlmitud maksustamisperioodi kestel või kui üks abikaasadest on surnud maksustamisperioodi jooksul. Viimasel juhul peab maksumaksja esitama MTA-le abikaasa surmatunnistuse ja abielu

¹ Tulumaksuseadus 15.12.1999, jõustunud 01.01.2000. - RT I 1999, 101, 903 ... RT I 2009, 62, 405, § 44 lg 1.

² Tulumaksuseaduse § 44 lg 6.

³ Tulumaksuseaduse § 6.

⁴ Tulumaksuseaduse § 44 lg 2.

sõlmimise lepingu. Ühist tuludeklaratsiooni ei saa esitada, kui maksustamisperioodi jooksul on abielu lahutatud. Ühise tuludeklaratsiooni esitamisel vastutavad abikaasad tulumaksu tasumise eest solidaarselt ning neile väljastatakse ühine maksuteade.⁵

Maksustamisele kuuluvad kõik füüsilisele isikule laekuvad tulud, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Maksustatavaks tuluks loetakse residendist füüsilise isiku maksustamisperioodil Eestis ja väljaspool Eestit kõikidest tululiikidest saadud tulu.⁶ Tulumaksuga maksustatakse kõik aasta jooksul maksumaksja poolt saadud tulud, sõltumata nende saamise kohast või viisist.⁷ TuMS § 12 lõikes 1 on toodud tululiikide mitteammendav loetelu. See tähendab, et tulumaksuga maksustatakse ka loetelust puuduvad tululiigid, mis oma majandusliku sisu poolest vastavad tulu mõistele. Kuigi TuMS tulu mõistet ei sätesta, on tuluga tegemist juhul, kui tegemist on tagastamatu sissetulekuga, mis tähendab, et isiku rahaliselt hinnatav vara suureneb.

Peamised maksustavad tulud on palgatulu, ettevõtlustulu, kasu vara võõrandamisest, üüri- või renditasu ja litsentsitasud, välisriigis saadud tulu, intressid (välja arvatud pangaintressid), elatis ja elatisabi ning muud maksustatavad tulud, mis ei ole maksuvabad. Ebaseaduslik tulu, nagu näiteks tulu vargusest, varjatud tööhõivest, sh ka prostitutsioonist jms kuulub seaduse järgi maksustamisele olenemata nende allikast, kuigi neid tavaliselt ei deklareerita.⁸

Tulumaksuga ei maksustata residendist tööandjalt, residendist juriidiliselt isikult või mitteresidendi Eestis asuvalt püsivalt tegevuskohalt saadud erisoodustusi, kingitusi ja annetusi, dividende ja muid kasumieraldisi, mille pealt on vastavate väljamaksete tegija TuMS järgi tulumaksu juba tasunud. Sellised tulud on maksumaksja jaoks maksuvabad ja tuludeklaratsioonis neid kajastama ei pea.⁹

TuMS § 13 kohaselt maksustatakse kõik töö tegemise eest makstavad tasud. Need hõlmavad nii töölepingu alusel kui avalikus teenistuses töötamist, samuti võlaõiguslike lepingute alusel osutatud teenuste eest makstavat tasu ja juriidilise isiku juhtimis- ja kontrollorganite liikmete tasud. Isik võib korraga saada tulu ka mitme lepingu alusel (näiteks nõukogu liige on samal ajal ka töötaja ja osutab teenuseid füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi FIE)). Kõik

⁵ Tulumaksuseaduse § 46 lg 1.

⁶ Paul Tammert. *Maksundus* (Tallinn: OÜ Aimwell, 2005), lk 250.

⁷ Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2, lk 31.

⁸ Paul Tammert. *Maksundus* (Tallinn: OÜ Aimwell, 2005), lk 251.

⁹ Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2, lk 31.

palgatululiigid maksustatakse tulumaksuga ühtemoodi, mõned erinevused on vaid maksuvabastuste kohaldamisel. Mitterahalises vormis antud tasud maksustatakse üldjuhul erisoodustusena. Palgatulult maksab tööandja ka sotsiaalmaksu ning üldjuhul ka töötuskindlustuse ja kogumispensioni makseid.¹⁰

TuMS § 15 sätestab, et füüsilised isikud peavad tulumaksu tasuma vara võõrandamisest saadud kasult. Enamlevinud tehingud varaga, millelt tuleb riigile tulumaksu maksta, on kinnisasja või vallasasja võõrandamine (kui tegemist ei ole elukoha või suvilaga), väärtpaberite võõrandamine ning kasvava metsa raieõiguse võõrandamine. Vara võõrandamine on teatud juhtudel käsitatav ka ettevõtlusena. Näiteks kui müüakse ettevõtluses kasutatavat vara, või kui inimesel on juba asja või õiguse omandamisel eesmärgiks see kasuga edasi müüa.¹¹ Kasu vara võõrandamisest maksustatakse müügihinna ja soetamismaksumuse vahena, millest võib maha lahutada vara müügi või vahetamisega otseselt seotud kulud (näiteks notaritasu, riigilõivud).¹² Tulumaksuga ei maksustata vastuvõetud pärandvara ega omandireformi käigus tagastatud vara.¹³

TuMS § 16 lõke 1 kohaselt maksustatakse tulumaksuga tulu kinnis- või vallasvara või selle osa üürile või rendile andmisest, tasu hoonestusõiguse seadmise või kinnisasja ostueesõigusega, kasutusvaldusega, isikliku kasutusõigusega või servituudiga koormamise eest. Tulumaksuga maksustatakse kirjandus-, kunsti- või teadusteoste (sh kino- või videofilmi, raadio- või telesaatesalvestise või arvutiprogrammi) autoriõiguse kasutada andmise või nende kasutamise õiguse võõrandamise eest saadud tasu litsentsitasuna.¹⁴ Üüri-, rendi ja litsentsitasude puhul on maksumaksjale erinevalt muudest tuludest antud võimalus valida, kas need tulud kuuluvad tema ettevõtlustulude hulka või mitte. Kui maksumaksja ei käsitle selliseid tulusid ettevõtlustuluna, kuuluvad kõik rendi- ja litsentsitasudena saadavad summad täies koosseisus tema maksustatava tulu hulka. Kui tegemist on füüsilise isiku jaoks ettevõtlusega, tuleks tulu deklareerida E vormil ning ilmselt oleks mõistlik registreerida end ka FIE-na.¹⁵

¹⁰ Martin Huberg, Madis Uusorg ja Gaily Kuusik. *Eesti maksuseadused koos rakendusaktidega, õigusaktide kogumik seisuga 15. märts 2009 Lasse Lehise kommentaaridega* (Tallinn: Eesti Maksumaksjate Liit, 2009), lk 78.

¹¹ Maksu- ja Tolliamet, „FIDEK 2008” <www.emta.ee/doc.php?23739> (08.01.2010).

¹² Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009), lk 229.

¹³ Tulumaksuseaduse § 15 lg 4 p 1,2.

¹⁴ Tulumaksuseaduse § 16 lg 2.

¹⁵ Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 16.

TuMS § 17 kohaselt maksustatakse tulumaksuga laenult, väärtpaberilt, liisingult või muult võlakohustuselt saadud intress, sealhulgas võlakohustuselt arvatatud summad, mille võrra esialgset võlakohustust suurendatakse. Makse hilinemise või kohustuse muu rikkumise korral makstavaid summasid intressina ei käsitata. Tulumaksuga ei maksustata Euroopa Liidu liikmesriigi residendist krediidasutuse ja mitteresidendist krediidasutuse Eesti äriregistrisse kantud filiaali poolt füüsilisele isikule makstud intresse.

TuMS § 19 kohaselt maksustatakse tulumaksuga elatis, kui selle maksmise kohustus tuleneb kohtuotsusest, kohtumäärusega kinnitatud kokkuleppest või pooltevahelisest notariaalselt kinnitatud kokkuleppest. Seega elatise maksja tasandil maksustamist ei toimu. Tulumaksuga maksustatakse saadud pensionid, toetused, stipendiumid, kultuuri-, spordi- ja teaduspreemiad, loteriivõidud, vanemahüvitise seaduse alusel saadud hüvitised ning spordilähetuse ja loomeliidu poolt loovisikule tema loometööga seotud lähetuse hüvitised ja päevaraha.

Eesti residendid peavad deklareerima välisriigis saadud tulu, näiteks palgatulu, kasu vara võõrandamisest jmt. Välisriigis juba tasutud tulumaks võetakse Eestis tulumaksu tasumisel arvesse osas, mille tasumine välisriigis oli kohustuslik. Kui välisriigis tasutud tulumaks on väiksem Eesti tulumaksust, tuleb juurde maksta vahe, mille võrra välisriigi tulumaks on Eestis arvatatud tulumaksust väiksem. Välisriigis tasutud tulumaksu saab arvesse võtta vaid seda tõendava dokumendi alusel.¹⁶

Maksustamisperioodi tulust tehtavad mahaarvamised on loetletud TuMS §-des 23-28. Peamised mahaarvamised on täiendavad maksuvabad tulud, makstud elatis, tasutud eluasemelaenu intressid, tasutud koolituskulud, kingitused ja annetused, täiendava kogumispensioni kindlustuslepingu alusel tasutud kindlustusmaksed ning vabatahtliku pensionifondi osakute soetamine. Maksumaksja saab maksustamisperioodi tulust maha arvata maksuvaba tulu 27 000 krooni¹⁷. Tööandja rakendab maksuvaba tulu automaatselt talle esitatud kirjaliku avaldusel alusel. Samuti võib maksumaksja selle arvessevõtmiseks esitada tuludeklaratsiooni siis, kui ta ei ole töötanud tervet kalendriaastat.

¹⁶ Maksu- ja Tolliamet, „FIDEK 2008” <www.emta.ee/doc.php?23739> (08.01.2010).

¹⁷ Tulumaksuseaduse § 23.

Alates teisest lapsest on ühel lapsevanemal või eestkostjal õigus saada täiendavat maksuvaba tulu 27 000 krooni aastas iga kuni 17-aastase (kaasa arvatud) lapse kohta.¹⁸ Seda maksusoodustust ei saa rakendada jooksvalt nagu maksumaksja enda maksuvaba tulu, mida tööandja igakuiselt palgast tulumaksu mahaarvamisel arvesse võib võtta. Tulumaksu saab tagasi pärast tuludeklaratsiooni esitamist. Kui laps on ka ise saanud tulu, näiteks suvel töötegemisest teenitud raha, siis rakendub maksuvaba tulu lapse tulule ning lapsevanem saab arvesse võtta täiendavat maksuvaba tulu lapse tulu võrra vähem. Soodustust saab deklareerida vaid üks lapsevanem. Kui lapsevanemad ei jõua omavahel kokkuleppele, siis saab soodustust vanem, kellele makstakse peretoetuste seaduse §-s 5 sätestatud lapsetoetust.¹⁹

TuMS § 23² sätestab, et maksustamisperioodi maksustamisele kuuluvast tulust võib maha arvata täiendava maksuvaba tulu pensioni korral kuni 36 000 krooni pensioni summa ulatuses. See maksuvabastus kehtib ainult pensionitele, st muudele tuludele seda maksuvabastust üle kanda ei saa. Pensionärile kehtib täiendav maksuvabastus olenemata sellest, kui pika perioodi kestel isik kalendriaastas pensionär on olnud. Samuti TuMS § 23³ tööõnnetus- või kutsehaigushüvitist saava residendist füüsilise isiku tulust arvatakse täiendavalt maha maksuvaba tulu nimetatud hüvitise ulatuses, kuid mitte rohkem kui 12 000 krooni maksustamisperioodil.

Isik, kelle palgast elatis kinni peetakse või kes maksab elatist kas otseselt või vahendaja kaudu, saab selle tuludeklaratsiooni alusel maha arvata oma maksustatavast tulust. Tulust saab maha arvata ainult residendile makstavat elatist.²⁰ Elatise saaja peab saadud elatist deklareerima ja tasuma tulumaksu. Juhul, kui elatist makstakse pooltevahelise kokkuleppe alusel, mida ei ole notariaalselt kinnitatud, siis ei saa elatise maksja neid oma tulust maha arvata ning elatise saaja jaoks pole see maksustatav tulu.²¹

TuMS § 25 näeb ette, et maksumaksjal on õigus maksustamisperioodi tulust maha arvata endale eluasemeks elamu või korteri soetamiseks võetud laenu või liisingu intressid. Samadel tingimustel võib tulust maha arvata ka elamu ehitamise eesmärgil maatüki soetamiseks võetud laenu või liisingu intressid. Maksustatavast tulust võib üheaegselt maha arvata ainult ühe elamu või korteri soetamise laenu ja kapitalirendi intressid. Enne 2005. aasta 1. jaanuari

¹⁸ Tulumaksuseaduse § 23¹.

¹⁹ Tulumaksuseaduse § 23¹.

²⁰ Mare Treumann. *Maksudeklaratsioonide vormistamine 2005* (Kirjastus Agitaator, 2005), lk 199.

²¹ Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2, lk 36.

sõlmitud laenu- või liisingulepingu korral võib maksumaksja tulust maha arvata ka oma abikaasale, vanematele või lastele eluaseme soetamiseks võetud laenu või liisingu intressi.²²

Kui eluasemelaenu on kasutatud lisaks eluaseme soetamisele ka remondiks või näiteks mööbli või kodutehnika soetamiseks, siis proportsionaalselt vastavalt laenu osalt arvestatud intresse tulust maha arvata ei saa. Kui eluase on kahe isiku ühis- või kaasomandis ja mõlemad isikud on ka laenutaotlejad, saavad eluasemelaenu intresse deklareerida ja maksustatavast tulust maha arvata mõlemad, proportsionaalselt omandi osale. Kui samal aastal lõpetatakse ühe eluaseme soetamiseks võetud laenuleping ja sõlmitakse uus leping teise eluaseme soetamiseks, võib tulust maha arvata mõlema lepingu alusel makstud intressid, seda aga ainult juhul, kui intresse ei maksta samaaegselt²³.

Tulust on õigus maksumaksjal maha arvata dokumentaalselt tõendatud enda või alla 26-aastase ülalpeetava õppimise eest tasutud koolituskulud, samuti nimetatud koolituskulude puudumisel ühe alla 26-aastase Eesti alalise elaniku koolituskulud.²⁴ Kui õppur on 26-aastane või vanem, saab ta enda tasutud koolituskulusid näidata ainult ise. Koolituskuludeks on riigi või kohaliku omavalitsusüksuse haridusasutuses, õppekava osas koolitusluba või registreeringut Eesti Hariduse Infosüsteemis omavas või eelloetletutega samaväärses välismaa õppeasutuses õppimise eest tasutud dokumentaalselt tõendatud kulud. Koolituskulu saab deklareerida ainult selle tegelik maksja.²⁵ Mittemaksustava stipendiumi arvelt tehtud koolituskulusid tulust maha arvata ei saa.

Koolituskulude hulka kuuluvad ka lasteaiatasud, tasu autokoolis õppimise eest, välja arvatud eksami vastuvõtmise eest tasutud riigilõiv.²⁶ Toidurahasid koolituskuludena käsitleda ei saa.²⁷ Riigi tagatud õppelaenu intressi loetakse samuti üheks koolituskulu liigiks. Soodustust saab kasutada ka siis, kui on tasutud Euroopa Majanduspiirkonna teise lepinguriigi õppelaenu intresse. Õppelaenu intresside tulust maha arvamise õigus on ka neid tasunud alla 26 aasta vanuse isiku residendist vanemal.²⁸

²² Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 17.

²³ Maksu- ja Tolliamet, „Eluasemelaenu intresside 2004. a tulust mahaarvamine” <http://www.emta.ee/failid/Eluasemelaen_uusP.pdf> (12.02.2010).

²⁴ Tulumaksuseaduse § 26 lg 1.

²⁵ Maksu- ja Tolliamet, „FIDEK 2008” <www.emta.ee/doc.php?23739> (08.01.2010).

²⁶ Mare Treumann. *Maksudeklaratsioonide vormistamine 2005* (Kirjastus Agitaator, 2005), lk 200.

²⁷ Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2, lk 37.

²⁸ Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 17.

TuMS § 27 lõike 1 kohaselt on maksumaksjal õigus oma tulust maha arvata tehtud dokumentaalselt tõendatud kingitused ja annetused. Mitterahaliste kingituste ja annetuste maksumuseks loetakse vara turuhind või soodushinnaga müümisel müügihinna ja turuhinna vahe. Dokumentaalselt tõendatud annetused ja kingitused saab FIDEK-is tulust maha arvata, kui need on tehtud tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute nimekirja kantud isikule, kirikule ja kogudusele, erakonnale, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse teadus-, kultuuri-, spordi-, haridus- või sotsiaalhoolekandeasutusele, kaitseala valitsejale või avalik-õiguslikule ülikoolile. Kogumiskastidesse pandud sularaha ei võimalda annetajale maksusoodustust, sest annetamine ei ole dokumentaalselt tõendatud.²⁹

TuMS § 28 lõike 1 kohaselt maksumaksjal on õigus oma maksustamisperioodi tulust maha arvata täiendava kogumispensioni kindlustuslepingu alusel maksustamisperioodi jooksul tasutud kindlustusmaksete osa ja vabatahtliku pensionifondi osakute soetamiseks makstud summad. Lisaks arvatakse maksustamisperioodi tulust maha töötuskindlustuse seaduse alusel kinnipeetud töötuskindlustusmaksed. Samuti arvatakse tulust maha maksustamisperioodi jooksul kinnipeetud kohustusliku kogumispensioni maksed.

Eluasemelaenu intresse, koolituskulusid ning kingitusi ja annetusi võib maksustamisperioodil kokku maha arvata kuni 50 000 krooni maksumaksja kohta, kuid mitte rohkem kui 50% ulatuses maksumaksja sama maksustamisperioodi tulust, millest on tehtud ettevõtlusega seotud mahaarvamised.³⁰ Kingitusi ja annetusi ei või maha arvata rohkem kui 5% maksumaksja sama maksustamisperioodi tulust.³¹ Samuti ei või maksumaksja kindlustusmaksed ja pensionifondi osakuid tulust maha arvata rohkem kui 15% maksustamisperioodi tulust.³²

Abikaasade ühises tuludeklaratsioonis tulu ja mahaarvamiste õigused summeeritakse. See tähendab, et mõlema abikaasa tulud ja mahaarvamised liidetakse, mis teeb teatud juhtudel maksustamise soodsamaks. Näiteks on kasulik esitada ühine deklaratsioon, kui üks abikaasa ei saanud tulu või sissetulek oli liiga väike kõikide tulumaksuseadusest tulenevate mahaarvamiste tegemiseks. Sellisel juhul saab ühe abikaasa kulusid maha arvata teise

²⁹ Raamatupidamisuudiste portaal „Annetuste ja kingituste mahaarvamine füüsilise isiku tuludeklaratsioonis” <<http://www.rup.ee/est/raamatupidamine/annetuste-ja-kingituste-mahaarvamine-f-silise-isiku-tuludeklaratsioonis.html>> (15.02.2010).

³⁰ Tulumaksuseaduse § 28³.

³¹ Tulumaksuseaduse 27 lg 3.

³² Tulumaksuseaduse § 28 lg 2.

abikaasa tuludest. Seega saavad abikaasad maksusoodustusi efektiivsemalt kasutada ja rohkem tulumaksu tagasi taotleda. Ühise deklaratsiooni esitamisel on mahaarvamiste piirmääraks 100 000 krooni.

Kokkuvõttes on maksumaksjal kohustus deklareerida kõiki maksustatavaid tulusid. Maksuvabasad tulusid deklareerima ei pea, välja arvatud välismaalt saadud maksuvaba tulu. Samas võib maksumaksja teha maksustatavast tulust mahaarvamisi. Erinevalt tuludest on tegemist õigusega, mitte kohustusega deklareerida. Järgmises peatükis annab autor ülevaate, milliseid andmeid kantakse eeltäidetud tuludeklaratsioonile.

1.2 Eeltäidetult tuludeklaratsioonile kantavad andmed

Selles alapeatükis antakse ülevaade eeltäidetud deklaratsioonile kantavatest andmetest. Kõikide tulude ja mahaarvamiste kohta ei ole siiski võimalik andmeid eeltäidetud tuludeklaratsiooni koguda, sest MTA-l puudub nende kohta informatsioon. Samuti antakse ülevaade, kuidas deklaratsioonile kantavad andmed sinna jõuavad.

Tuludeklaratsioon on maksuhaldurile esitatav maksu arvutamise dokument³³, kuhu märgitakse üles kõik eelmise aasta jooksul teenitud tulud ja neilt makstud tulumaks.³⁴ Füüsilise isiku tulu deklareeritakse deklaratsiooni põhivormil A. Vormi A juurde kuulub ka terve hulk lisalehti, kus tuleb põhjalikult kajastada konkreetsete tululiikide kohta käivad andmed. Kui vastavaid tulusid deklareerida pole, ei tule täita ka selleks ette nähtud lisalehti. Välismaalt saadud tulu kohta on eraldi lisaleht ning põhivormil sealseid andmeid ei kajastata.³⁵ Lisaks põhivormile A on veel kaks abivormi: vorm E, mida täidavad FIE-d ja vorm MM, mida täidavad need, kellel on osalusi madala maksumäraga territooriumil asuvates juriidilistes isikutes.³⁶

Paber kandjal deklaratsioon võib esitada alates 2. jaanuarist, kuid sageli puuduvad maksumaksjal veel jaanuari algul andmed enda tulude kohta, mida peab tuludeklaratsioonile kandma. Selleks on asja lihtsustamiseks kasutusele võetud eeltäidetud tuludeklaratsioonid,

³³ Maksukorralduse seadus 20.02.2002., jõustunud vastavalt §-le 170 - RT I 2002, 26, 150 ... RT I 2009, 62, 405, § 85 lg 1.

³⁴ Helen Allik, *et al*, *Kodaniku Käsi raamat* (Tallinn: Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus), lk 66.

³⁵ Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005“, *MaksuMaksja* (2006) nr 2, lk 32.

³⁶ Lasse Lehis, „Tuludeklaratsiooni täitmine on muutunud lihtsamaks“, *MaksuMaksja* (2002) nr 2, lk 26.

mida on võimalik esitada nii kirjalikult kui elektrooniliselt. Kuna ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 1. veebruarini kogub MTA andmeid, ei ole tuludeklaratsioonide varasem esitamine mõistlik. Kogutud andmed kantakse deklaratsioonile ning seejärel alustatakse eeltäidetud tuludeklaratsioonide väljastamist. Igal aastal antakse välja teenusstandard, mis annab ülevaate residendist füüsiliste isikute (sh FIE-de) tulude deklareerimise võimalustest konkreetsel aastal ning selgitab MTA eesmärgi klientide teenindamisel tulude deklareerimise perioodil.

Alates 15. veebruarist saavad maksumaksjad e-maksuameti/e-tollis või piirkondlikus MTA teeninduskohas tutvuda eeltäidetud tuludeklaratsiooniga eelmise aasta tulude ja kulude kohta. Kasutades e-maksuameti/e-tolli, saavad maksumaksjad deklaratsiooni mugavalt ja kiiresti täita ning esitada, ilma, et peaks MTA teeninduskohta tulema. Samas saab maksumaksja deklaratsiooni kinnitamisel kohe vastuse, kas ta saab tulumaksu tagasi või peab juurde maksma. Kui läbi e-maksuameti/e-tolli esitatav tuludeklaratsioon on probleemivaba ja ei vaja täiendavat kontrollimist, tagastab MTA tulumaksu viie tööpäeva jooksul. 2010. aastal tagastab MTA enamakstud tulumaksu alates 26. veebruarist.

Eeltäidetud deklaratsioonid vähendavad oluliselt paberikulu ja lihtsustavad asjaajamist, sest MTA-le jooksvalt deklareeritud tulude ja mahaarvamiste kohta ei ole enam vaja esitada täiendavaid dokumente.³⁷ MTA koostab eeltäidetud tuludeklaratsiooni aasta jooksul saadud andmete alusel. Füüsilise isiku maksustamisel võetakse kõik tulud ja mahaarvamisest arvesse sellel perioodil, millal tulu laekus või kulutus tehti (kassapõhiselt).

Enamiku tululiikide puhul on ette nähtud tulumaksu kinnipidamine. Need tulud, millelt on aasta jooksul tulumaks kinni peetud, on MTA-le juba kinnipidajate poolt deklareeritud. Kinnipeetud tulumaks deklareeritakse ühisel vormil TSD koos sotsiaalmaksu, töötuskindlustuse ja kohustusliku kogumispensioni maksetega. Eestis kinni peetud tulumaksu andmed kannab MTA automaatselt eeltäidetud tuludeklaratsioonidele.³⁸ Kui füüsilise isiku tuludeklaratsioonil, tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsioonil on deklareeritud erinevad andmed, takistab see füüsilise isiku enamakstud tulumaksu tagastamist viie tööpäeva jooksul.

³⁷ Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009), lk 251.

³⁸ Sama, lk 250.

Kulu saajatele (näiteks äriühingud, asutused) kehtib teatamiskohustus, mille kohaselt nad on kohustatud esitama MTA-le maksusoodustustega seonduvat informatsiooni, mida kantakse samuti maksumaksjate eeltäidetud tuludeklaratsioonidele. Kulu saajad, kellele tehtud kulutusi võib maksumaksja oma tuludest maha arvata, peavad MTA-le 1. veebruariks esitama elektrooniliselt tõendite vormid INF2-INF8³⁹. Nendes tõendites esitavad koolitajad, pangad, mittetulundusühingud, kindlustusseltsid ja pensionifondide valitsejad MTA-le info maksumaksjate poolt aasta jooksul tehtud kulutuste kohta.⁴⁰

Eeltäidetud deklaratsioon koostatakse aasta jooksul tulumaksu kinnipidajatelt saadud andmete alusel. Viimasel ajal kogutakse eeltäidetud deklaratsioonidesse üha enam andmeid mahaarvamiste kohta. Selle jaoks on kehtestatud TuMS § 57¹ alusel deklaratsioonivormid INF2-INF10. Seega ei väljastata enam igale maksumaksjale iga mahaarvamise kohta eraldi tõendit. INF2 puhul kehtib üks erand, mille kohaselt krediidasutus kõigepealt väljastab maksumaksjale tasutud eluasemelaenu intresside kohta tõendi, mis omakorda tuleb esitada MTA-le. Kui mahaarvamise kohta ei ole deklaratsiooni esitatud (näiteks välismaal tasutud koolituskulud, elatis) või kui deklareeritud andmed on mingil põhjusel puudulikud või ebatäpsed, peab maksumaksja ise hankima vajaliku tõendi⁴¹.

MTA täidab tema käsutuses olevate andmete alusel maksumaksja maksustamisperioodi eeltäidetud tuludeklaratsiooni, kuhu ta kannab alljärgnevad andmed:

- maksumaksja rahvastikuregistri aadress;
- pangakonto number ja omaniku nimi;
- tulumaksu arvutamist mõjutavad andmed tööandjatelt (tulumaksuga maksustatavad väljamaksed ja kinnipeetud tulumaks);
- makstud ajutise töövõimetuse hüvitised (haigusrahad);
- pensionid;
- tasutud koolituskulud;
- kingitused ja annetused;
- tasutud vabatahtliku kogumispensioni maksed;
- kinnipeetud töötuskindlustus- ja kohustusliku kogumispensioni maksed;

³⁹ Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009), lk 251.

⁴⁰ Lasse Lehis, „Tuludeklaratsiooni täitmine on muutunud lihtsamaks”, *MaksuMaksja* (2002) nr 2, lk 27.

⁴¹ Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009), lk 251.

- maksustamisperioodi maksuvaba tulu ning täiendav maksuvaba tulu pensioni ja tööõnnetus- või kutsehaigushüvitise korral;
- Eesti väärtpaberite keskregistri (edaspidi EVK) andmed väärtpaberite võõrandamise tehingute kohta.⁴²

Alates 2010. aastast kehtima hakanud TuMS muudatuste eesmärgiks on piirata residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust tehtavaid mahaarvamisi, kaotades õppelaenu intresside ning ametiühingu sisseastumis- ja liikmemaksude tulust mahaarvamise õiguse.⁴³ Seega viimast korda kantakse 2009. aasta eeltäidetud tuludeklaratsiooni makstud õppelaenu intressid ning ametiühingu sisseastumis- ja liikmemaksud. Edaspidi ei saa neid kasutada maksusoodustustena.

Eeltäidetult kantakse deklaratsioonile maksumaksja rahvastikuregistri aadress. Kui maksumaksja peamine või alaline elukoht erineb rahvastikuregistri aadressist, tuleb täiendavalt märkida ka postiaadressi. Vähemalt üks aadress peab olema piisavalt täpne, et maksumaksjaga saaks vajadusel ühendust võtta. Samuti on soovituslik täiendavalt ära märkida ka e-posti aadress selle olemasolul.

Maksumaksja (vanem või eestkostja) saab täiendavat maksuvabastust laste eest ainult tuludeklaratsiooni esitamisel. Sotsiaalkindlustusamet esitab MTA-le andmed laste kohta, mis kantakse eeltäidetud tuludeklaratsioonile. Lapsed kantakse automaatselt selle vanema eeltäidetud tuludeklaratsioonile, kellele makstakse peretoetuste seaduse alusel lapsetoetust. Kui aga vanem ise laste soodustust kasutada ei soovi või ei ole otstarbekas, peab vanem nad oma deklaratsioonilt kustutama. Sel puhul saab teine vanem lapsi oma tuludeklaratsioonis näidata. Last kahes deklaratsioonis deklareerida ei saa, selleks on MTA programmis loodud automaatne kontroll.⁴⁴ Maksumaksja peab täiendavalt märkima ainult kasulapsi, sest nende puhul MTA-l andmed puuduvad.

Eeltäidetud tuludeklaratsioonile kantakse maksustamisperioodi jooksul palgast kinni peetud töötuskindlustusmaksed ja juhul, kui maksumaksja on liitunud kogumispensioni II sambaga,

⁴² Maksu- ja Tolliamet, „Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine 2010. aastal. Teenusstandard.” <www.emta.ee/index.php?id=4844> (16.01.10).

⁴³ Martin Huberg, „Head uut maksuaastat!”, *MaksuMaksja* (2009) nr 12, lk 16.

⁴⁴ Evelyn Liivamägi, „Füüsilise isiku maksud 2006”, *MaksuMaksja* (2007) nr 2, lk 17.

ka kogumispensioni makسد.⁴⁵ Tööandjad esitavad MTA-le andmed aasta jooksul kinni peetud maksete kohta vormil TSD. TSD aastaandmed kantakse ka füüsilise isiku eeltäidetud tuludeklaratsioonile.⁴⁶ Kui tööandja pole füüsilise isiku töötasusid deklareerinud ja tulumaksu kinni pidanud, on alust kahtlustada nn ümbrikupalga maksmist. Sellisel juhul peab maksumaksja ise saadud tulu deklareerima ja riigile ka maksu tasuma.⁴⁷

Eestis asuvad III samba pensionikindlustuse luba omavad kindlustusfirmad ja pensionifondi valitsejad edastavad saadud summade kohta MTA-le infot, mille alusel kantakse andmed eeltäidetud tuludeklaratsioonile.⁴⁸ Samuti kantakse eeltäidetud tuludeklaratsioonile täiendava kogumispensioni tagamise eesmärgil moodustatud eraldise negatiivne muutus.⁴⁹

Eeltäidetud tuludeklaratsioonile kannab MTA automaatselt EVK-s registreeritud väärtpaberitega tehtud tehingud. Samuti tuleb maksumaksjal osaliselt täiendada tuludeklaratsioonis puuduvat infot, nimelt ei ole EVK-l võimalust anda maksuhaldurile infot võõrandatud väärtpaberite soetusmaksumuse ja võõrandamisega seotud müügikulu kohta.⁵⁰ Väärtpaberitega seotud tehinguid ei eeltäideta, kui tegemist on olnud mitterahalise või väärtpaberite vahetamise tehingutega. Viimasel juhul peab maksumaksja ise teatama vahetuse teel saadud väärtpaberite turuhinna.⁵¹ Samuti tuleb maksumaksjatel endil lisada kõik muud tehingud, mis eeltäidetud tuludeklaratsioonil ei kajastu (näiteks osauhinna osa võõrandamine notariaalse lepingu alusel).⁵²

Eeltäidetud tuludeklaratsiooni kantakse teatud juhtudel ka üüri- ja renditulu, sõltuvalt selle väljamakse tegijatest. Kui maksumaksja saab üüri- või renditasu residendist juriidiliselt isikult, riigi- või kohaliku omavalitsusüksuse asutuselt, FIE-lt või mitteresidendi püsiva tegevuskoha kaudu, peetakse tasult tulumaks kinni ning need andmed on juba eeltäidetult

⁴⁵ Mare Treumann. *Maksudeklaratsioonide vormistamine 2005* (Kirjastus Agitaator, 2005), lk 203.

⁴⁶ Statistikaamet. „Eesti sotsiaaluuringu ning Maksu- ja Tolliameti andmebaasi sissetulekutunnuste ühilduvusanalüüs sissetulekuliigi järgi”, <www.stat.ee/dokumendid/29360> (15.02.2010).

⁴⁷ Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 17.

⁴⁸ Evelyn Liivamägi, „Füüsilise isiku maksud 2006”, *MaksuMaksja* (2007) nr 2, lk 18.

⁴⁹ Mare Treumann. *Maksudeklaratsioonide vormistamine 2005* (Kirjastus Agitaator, 2005), lk 197.

⁵⁰ Swedbank. „Residendist füüsilise isiku maksukohustus väärtpaberite võõrandamisel”, <https://www.swedbank.ee/et_pdf/pp/res_fie.pdf> (12.02.2010).

⁵¹ Agnes Ojala, „Eeltäidetud tuludeklaratsioon sisaldab ka väärtpaberiinfot”, *Äripäev*, 05.02.2007, <<http://ap3.ee/?PublicationId=e3a76727-25bc-4e07-82e4-88625dc397c1>> (10.02.2010).

⁵² Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 18.

olemas.⁵³ Kui maksumaksja üürib korteri füüsilisele isikule, siis neid tulusid peab ta täiendavalt deklareerima ja tulumaksu maksuma.

Kui kohtuotsuse, kohtumäärusega kinnitatud kokkuleppe või notariaalselt kinnitatud kokkuleppe alusel saadud elatis (alimendid) on makstud vahendaja kaudu (näiteks elatise maksja tööandja vahendusel või kui elatis on saadud tööandjalt kohtutäituri vahendusel), näidatakse seda ka eeltäidetud tuludeklaratsioonil. Kui elatis makstakse otse ühelt isikult teisele, siis neid andmeid peab ise täiendavalt deklareerima lahtrisse „muu tulu”, millelt ei ole tulumaksu kinni peetud. Samas tuleb arvestada, et deklareerima ei pea vabatahtlikult makstud elatist.

Eluaseme soetamiseks võetud laenu intresse saab kanda eeltäidetud deklaratsioonile, kui laenuvõtja on selleks pangale nõusoleku (näiteks läbi internetipanga) andnud ning pank on tasutud intresside kohta MTA-le informatsiooni edastanud.⁵⁴ Eeltäidetud deklaratsioonile kantakse kaaslaenajate puhul maksustamisperioodil tasutud eluasemelaenu intressid võrdselt kaaslaenajate vahel, seda ka olukorras, kus üks isikutest ei ole eluaseme omanik – sellisel juhul peab mitteomanik deklaratsioonile kantud intressid sealt kustutama.⁵⁵ Selle pärast tuleb eluasemelaenu intresside deklareerimisel eeltäidetud deklaratsiooni andmetesse suhtuda kõige kriitilisemalt. Nimelt ei ole krediidasutused teadlikud sellest, kas maksumaksja täidab kõik maksusoodustuse kasutamise nõuded: kas ta on eluaseme soetaja, kas tal on ainult üks eluase, kas kogu laen kasutati eluaseme soetamiseks, kas on olemas ehitusluba jne.⁵⁶

Eeltäidetud tuludeklaratsioonile kantakse 2010. aastal osaliselt ka eluasemelaenu puudutav info.⁵⁷ Eelmise aasta tuludeklaratsiooni põhjal eeltäidetakse ainult osa andmeid, mida muidu igal aastal tuleb maksumaksjal täiendada pärast andmete edastamist pangast ja seda ainult juhul, kui maksumaksja on pangast intressiinfo juba MTA-le edastanud. Sellisel juhul ei pea maksumaksja täiendama järgmiseid ridu: eluaseme omaniku sugulusaste, laenu kasutamise,

⁵³ Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 18.

⁵⁴ Maksu- ja Tolliamet. „Residendist füüsilise isiku 2006. a tuludeklaratsiooni täitmise juhend”, <<http://www.emta.ee/doc.php?4788>> (18.02.2010).

⁵⁵ Swedbank. „Füüsilise isiku tulude deklareerimisest”, <https://www.swedbank.ee/et_pdf/pp/howto_fie_est.pdf> (15.02.2010).

⁵⁶ Lasse Lehis, „Mõned praktilised nõuanded seoses tuludeklaratsiooni esitamisega”, *MaksuMaksja* (2007) nr 2, lk 29.

⁵⁷ Maksu- ja Tolliamet. „Olulisemad muudatused 2009. aasta tulude deklareerimisel” <<http://www.emta.ee/index.php?id=26830>> (18.02.2010).

laenuga soetatud eluaseme aadressi, eluaseme kinnistu numbri või maatüki katastritunnuse andmeid, samuti märgitakse ka tulumaksusoodustusega sihtotstarbe protsent.

Eeltäidetud tuludeklaratsiooni kantakse samuti koolituskulud. Koolituskulusid tõendab õppeasutuse väljastatud tõend või haridusasutuse poolt MTA-le esitatud informatsioon. Kui koolitataval või õppelaenu võtjal endal maksustatavat tulu polnud, saab mahaarvamist kasutada ka alla 26-aastase isiku vanem, aga sel juhul täidab lapsevanem ise oma tuludeklaratsioonis vastava rea, sest eeltäidetud tuludeklaratsioonis tema andmed puuduvad.

Üldjuhul saadavad annetuste ja kingituste saajad ise MTA-le informatsiooni annetusi ja kingitusi teinud isikute kohta, mis kantakse eeltäidetud tuludeklaratsioonile. Kui teave puudub (näiteks omavalitsusasutustele või kogudustele tehtud annetused), tuleb ise tuludeklaratsiooni täiendada. Samas peab maksumaksjal olema dokumentaalne kinnitus (tõend) nimetatud kulutuse kohta, mis tuleb vajadusel maksuhaldurile esitada. Kui annetatakse helistamise või sõnumite saatmise teel, tuleks maksumaksjal endil välja otsida kõnede summad ja need deklaratsiooni märkida⁵⁸. Kuna sellises olukorras puudub annetuse saajal täpsem teave annetuse tegija isiku kohta, peab iga annetaja ise säilitama vajaliku tõendi (näiteks telefoniarve) ning kontrollima, kas annetuse saaja on ka maksusoodustusega isikute nimekirjas.⁵⁹

Kõikide tulude kohta ei ole siiski võimalik andmeid eeltäidetud tuludeklaratsiooni koguda. Eeltäidetud deklaratsioonile ei ole kantud andmeid välisriigis saadud tulu kohta ega Euroopa Majanduspiirkonna teises liikmesriigis tasutud kulude kohta, mida saab tulust maha arvata. Nii välisriigis võõrandatud väärtpaberid kui ka Eestis võõrandatud välisriigi väärtpaberite puhul tuleb maksumaksjal endal tuludeklaratsioonis märkida väärtpaberitega seotud tehingud. Eeltäidetud ei ole ka residentist füüsilise isiku ettevõtlusest saadud tulu vorm E. Maksumaksja peab ise lisama tuludeklaratsioonile need tulud, millelt tulumaksu kinni peetud ei ole ja mille kohta MTA-l informatsioon puudub. Maksuvabasid sissetulekuid deklareerima ei pea ja ei tohigi, sest sel juhul läheksid need kõik kohe ka maksustamisele⁶⁰.

⁵⁸ Erik Müürsepp, „Mobiiliga tehtud annetused ei jõua eeldeklaratsiooni”, *EestiPäevaleht*, 30.01.2008, <<http://www.epl.ee/artikkel/416656>> (22.02.2010).

⁵⁹ Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 18.

⁶⁰ Lasse Lehis, „EML soovitusid tuludeklaratsiooni täitjatele”, *MaksuMaksja* (2008) nr 2, lk 34.

MTA saab tulumaksu arvutamiseks vajaliku info kätte ilma maksumaksja abita. Maksumaksja ülesandeks jääb vaid eeltäidetud tuludeklaratsioonis näidatud andmed üle kontrollida ja deklaratsioon allkirjastada. Deklaratsiooni esitamisel on maksumaksja kohustatud eeltäidetud tuludeklaratsioonis tegema täiendusi ja parandusi juhul, kui MTA kogutud andmed ei ühti maksumaksjale teadaolevate andmetega. Paberkandjal saadud eeltäidetud tuludeklaratsioonil tehtud paranduste juurde peab maksumaksja märkima kuupäeva, millal parandus tehti ja paranduse allkirjastama.⁶¹

Lisaks sellele, et teatud liiki mahaarvamiste kohta ei olegi võimalik INF-vormide kaudu 100% täpset ja kindlat infot saada, juhtub tihti ka seda, et INF-vorm on unustatud esitada või on seal esitatud andmed puudulikud.⁶² Juhul, kui MTA-l tekib vajadus mõnda mahaarvamist (nt koolituskulud, eluasemelaenu intressid) kontrollida, küsivad nad selleks otstarbeks MKS § 62 alusel ettekirjutusega täiendavaid dokumente.⁶³ Sellel puhul peab maksumaksja esitama MTA-le täiendavaid dokumente (TSM ehk residendist füüsilisele isikule tehtud väljamaksete, kinnipidamiste ja arvutuste tõend, tõendid koolituskulude või eluasemelaenu intresside tasumise kohta jne).⁶⁴ Esmakordse eluasemelaenu intresside deklareerimisel peab maksumaksja tooma laenulepingu, elamu või korteri ostu-müügi leping (notariaalne asjaõigusleping) ja ehitamise või rekonstrueerimise puhul ehitusloa või kinnitatud projekti.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et igal aastal kantakse eeltäidetud tuludeklaratsioonile veelgi rohkem andmeid isiku ning tulude ja kulude kohta. Peamiselt on need isiku postiaadress, palgatulu, kasu vara võõrandamisest, koolituskulud ja eluasemelaenu intressid. Kui maksumaksjal pole tulude deklareerimise kohustust, kuid ta soovib kasutada maksusoodustust, tuleb tuludeklaratsioon esitada. Samuti peab maksumaksja arvestama sellega, et tulust saab mahaarvamisi teha ainult siis, kui aasta jooksul on saadud maksustatavat tulu.

⁶¹ Rahandusministri 26. novembri 2007. a määrusega nr 53 Residendist füüsilise isiku tuludeklaratsioon Lisa 1 Vorm A, jõustunud 1.01.2010. - RTL 2009, 79, 1143.

⁶² Lasse Lehis, „Mõned praktilised nõuanded seoses tuludeklaratsiooni esitamisega”, *MaksuMaksja* (2007) nr 2, lk 29.

⁶³ Kalle Kägi, „Füüsiline isik peab märtsi lõpuks deklareerima oma tulu”, *MaksuMaksja* (2001) nr 2, lk 3.

⁶⁴ Raamatupidaja. „FIE tulude deklareerimine 2009.aastal” <<http://raamatupidaja.ee/206474art>> (22.02.2010).

2. DEKLAREERIMISKOHUSTUSETA TULUDEKLARATSIOONI ESITAMINE

2.1 Erinevad kliendigrupid deklareerimisel

Selle peatüki ülesandeks on välja tuua probleemid, mis võivad tekkida deklareerimiskohustusega FIDEK-i kasutusele võtmisega. Nimetatud süsteem on MTA-I plaanis kasutusele võtta aastal 2012. Selles töö osas tuuakse välja maksumaksjad, kes saaksid hakkama deklareerimata ja teised, kes ikkagi peavad täitma tuludeklaratsiooni. Antud töös käsitletakse ainult füüsiliste isikute tulude deklareerimist, FIE-sid arvesse ei võeta. FIE-de puhul ei saa kasutada deklareerimiskohustusega tuludeklaratsiooni, sest pole teada kulude suurust, mida FIE-d teevad kaupade ja teenuste ostmiseks, samuti ei ole teada tulu, mida nad teenivad ettevõtlusest.

Kehtiva TuMS kohaselt kehtib paljudele maksumaksjatele tulude deklareerimiskohustus. Tuludeklaratsiooni esitamise kohustus puudutab eelkõige residendist füüsilisi isikuid. Mitteresidendist füüsiline isik peab deklareerima selliseid tulusid, millelt ei ole TuMS § 41 alusel tulumaksu kinni peetud.⁶⁵ Tavaliselt mitteresidendid deklareerivad vara võõrandamisest saadud tulu.

Deklareerimiskohustus on maksukohustusest tulenev kõrvalkohustus, mis on vajalik maksu õige arvutamise ja tasumise saavutamiseks.⁶⁶ Lisaks deklareerimiskohustusele on maksumaksja kohustatud pidama oma tulude ja kulude arvestust ja säilitama tulust tehtavaid mahaarvamisi ning tulumaksu kinnipidamist tõendavaid dokumente.⁶⁷ Maksumaksjale laieneb samuti kohustus esitada maksuhaldurile täiendavat informatsiooni ja kohustus mitte takistada maksuhalduri toiminguid.⁶⁸

⁶⁵ Lasse Lehis. *Tulumaksuseadus: Kommenteeritud väljaanne* (Tartu: Casus, 2000), lk 761.

⁶⁶ Sama, lk 759.

⁶⁷ Tulumaksuseaduse § 36 lg 2.

⁶⁸ Lasse Lehis. *Tulumaksuseadus: Kommenteeritud väljaanne* (Tartu: Casus, 2000), lk 762.

Eeltäidetud tuludeklaratsioon on hea abimees füüsiliste isikute tulu deklareerimisel, kuid kunagi ei ole võimalik saavutada sellist tulemust, et iga maksumaksja kõik tulud ja kulud on MTA-le juba enne tuludeklaratsioonide esitamist teada. Viimastel aastatel on hakanud eeltäidetud tuludeklaratsioonidesse ilmuma aina rohkem andmeid mahaarvamiste kohta. Muudatuste kaudu saab vähendada isikute arvu, kellel jääb kehtima deklareerimiskohustus. MTA-l on plaanis võtta kasutusele deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimise süsteem. See tähendab seda, et maksumaksja ei pea enam tuludeklaratsiooni esitama, vaid ootama kas enamakstud tulumaksu tagastust tema arvelduskontole või maksuteadet. Maksuteate väljastamine tuludeklaratsiooni alusel on ette nähtud ainult füüsilise isiku tulumaksu juurdemääramisel, tagasimakse puhul maksuteadet ei vormistata⁶⁹.

Tuludeklaratsiooni ei pea esitama maksumaksjad, kellel puudub maksustatav tulu ning samuti need, kelle saadud tulu kokku ei ületanud maksuvaba tulu määra. Deklareerimiskohustust ei ole isikutel, kelle tuluks oli ainult Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi (sh Eesti) seaduse alusel makstav pension, kohustuslik kogumispension või tulenevalt sotsiaalkindlustuslepingust makstav pension, kui pensioni summa ei ületanud täiendavat maksuvaba tulu 36 000 krooni või kui pensionilt on tulumaks ettenähtud summas kinni peetud. Samuti ei pea tuludeklaratsiooni esitama maksumaksja, kelle tuluks oli ainult tööõnnetus- või kutsehaigushüvitis, mis ei ületanud 12 000 krooni või kui hüvitiselt on tulumaks ettenähtud summas kinni peetud ning seda ei ole vaja täiendavalt tasuda.⁷⁰

Tuludeklaratsiooni ei pea esitama maksumaksja, kelle ainsaks maksustatavaks tuluks maksustamisperioodil oli palgatulu, võlaõigusliku lepingu alusel või juhtimis- ja kontrollorgani liikme tasud, kohustusliku kogumispensioni väljamaksed. Tuludeklaratsiooni esitamise kohustus puudub nendel juhtudel vaid siis, kui väljamakse tegija on tulumaksu nõuetekohaselt kinni pidanud. Seejuures ei oma tähtsust, mitmest kohast tulu on saadud. Tulumaksu kinnipidamiskohustuse täitmine väljendub üldjuhul korrektses eeltäidetud deklaratsioonis.⁷¹

Tavaliselt on maksumaksjad ise huvitatud tuludeklaratsiooni esitamisest, kuna soovivad rakendada maksusoodustusi ja saada enamakstud tulumaksu tagasi. Viimastel aastatel on

⁶⁹ Paul Tammert. *Maksundus* (Tallinn: OÜ Aimwell, 2005), lk 250.

⁷⁰ Maksu- ja Tolliamet, „Kes peavad deklaratsiooni esitama” (2009), <<http://www.emta.ee/index.php?id=26825>> (15.01.10).

⁷¹ Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2, lk 34.

suur hulk tuludeklaratsioone, mille kohta MTA-l on andmed juba olemas. Samuti on palju maksumaksjaid, kes ei muuda oma tuludeklaratsioonis andmeid ja kinnitavad selle, mis eeltäidetud tuludeklaratsioonis ette antakse. Seega autor ei näe põhjust, miks ei saa vähendada maksumaksjate arvu, kes peavad tuludeklaratsiooni esitama ja suurendada nende isikute arvu, kellel jääb deklareerimiskohustus ära.

Praegu rakendab MTA automaatselt ainult ühte mahaarvamist. Selleks mahaarvamiseks on maksuvaba tulu. Kõiki teisi mahaarvamisi MTA omal initsiatiivil ei arvuta. Kuigi deklareerimiskohustuseta FIDEK hakkab toimima ka nende maksumaksjate puhul, kes tahaksid teha tulust mahaarvamisi (nt eluasemelaenu intressid, elatis, kingitused ja annetused, täiendav maksuvaba tulu laste eest, koolituskulud või ka mittetöötava abikaasa maksuvaba tulu). Selle süsteemi plussiks on asjaolu, et need maksumaksjad, kes ei ole kursis mahaarvamiste võimalustega, saavad enda raha tagasi. Rakendatav süsteem vähendab ka tuludeklaratsiooni parandamiste arvu. Sama süsteem puudutab ka neid isikuid, kelle väärtpaberite võõrandamisest saadud kahju on suurem kui maksustamisperioodil väärtpaberite võõrandamisest saadud kasu ning kes soovivad kasu ületava kahju summa maha arvata järgnevatel aastatel väärtpaberite võõrandamisest saadud kasust. See hakkab toimima automaatselt.

Tuludeklaratsiooni esitamise kohustusest saab vabastada ka neid maksumaksjaid, kellel pole vaja mingeid parandusi teha või lisada täiendavaid andmeid oma tuludeklaratsiooni. Kuigi töötajad, kes saavad palgatulu mitme tööandja juurest või kes on vahetanud töökohta maksustamisperioodi jooksul, peaksid maksustamisperioodi jooksul jälgima, et tulumaksu kinnipidamisel oleks maksuvaba tulu õigesti rakendatud, sest maksuvaba tulu saab rakendada ainult üks kinnipidaja.⁷² Praktikas esineb aga väga palju juhtumeid, kus tööandjad või teised kinnipidajad on rakendanud maksuvaba tulu topelt. Ka sellisel juhul, kui maksuvaba tulu rakendatakse mitu korda, määratakse maksumaksjale pärast deklareerimiskohustuseta FIDEK-i kasutusele võttu juurdemakse automaatselt ning saadetakse vastavasisuline maksuteade.

Deklareerimiskohustuseta FIDEK-it saab rakendada ka mittetöötavatele pensionäridele, kelle pension ületab 3 000 krooni kuus ja kellel on liigselt tulumaksu kinni peetud. Tulumaksu peetakse kinni liigselt sellel juhul, kui mittetöötav pensionär pole Sotsiaalkindlustusametile

⁷² Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009), lk 250.

esitanud avaldust, mille järgi saab pensionäride puhul rakendada tavapärasele maksuvabale tulule lisaks maksuvaba tulu 27 000 krooni ulatuses. Deklareerimiskohustuseta FIDEK-i alusel saavad pensionärid enamakstud tulumaksu deklaratsiooni alusel tagasi küsida.

Kui MTA tahab kasutusele võtta deklareerimiskohustuseta FIDEK-it, tuleb lahendada ka olukord, kus abikaasad tahavad esitada ühist tuludeklaratsiooni. Praegu MTA ei tee koostööd Perekonnaseisumetiga, seega viimane ei edasta otseselt andmeid MTA-le. MTA-l puudub informatsioon, kas ühise deklaratsiooni esitavad isikud on ametlikult abielus või mitte. Praktikas kohtab ka selliseid juhtumeid, kus perekonnaliikmed (näiteks isa ja tütar), kellel on samad perekonnanimed, esitavad ühise tuludeklaratsiooni, kuigi selleks ei ole õiguslikku alust.

Maksumaksjad ei tohiks lootma jääda ainult eeltäidetud andmete peale. On olemas hulk isikuid, kelle puhul säilib deklareerimiskohustus. Tegemist on kõigepealt isikutega, kes said maksustatavat tulu, millelt on tulumaks kinni pidamata jäänud või kinnipeetud tulumaks on väiksem seaduses ettenähtust. Deklareerimiskohustuseta FIDEK ei laiene ka nendele isikutele, kes tegelesid eelmisel aastal ettevõtlusega (FIE-d). Kuigi nende puhul võib jätta kohustuse esitada ainult vorm E, tingimusel, et kõik tulud ja mahaarvamised on kantud vormile A. Samuti peavad tuludeklaratsiooni esitama maksumaksjad, kes omasid maksustamisperioodil madala maksumääraga territooriumil asuva juriidilise isiku aktsiaid, osasid, hääli või õigust juriidilise isiku kasumile⁷³.

Probleemseteks valdkondadeks, mille kohta MTA-l andmed puuduvad, on kasu vara võõrandamisest, eluasemelaenu intressid, välismaalt saadud tulu ning muu tulu, millelt ei ole tulumaksu kinni peetud. Maksumaksjal tuleb tulu endal deklareerida, kui tulu saadakse nt füüsilistelt isikutelt, kellel ei ole maksu kinnipidaja kohustusi⁷⁴. Tegemist on eelkõige üüri- ja rendituluga ning elatisega.

Erandiks on eluasemelaenu intressid, mille andmed ei ole eeltäidetud tuludeklaratsiooni kantud. Kui maksumaksja esitab tuludeklaratsiooni paberandjal, on vaja intressimaksete tõendamiseks paberteatist, mille saab pangakontorist ja mis tuleb esitada MTA-le. Kui tuludeklaratsioon esitatakse elektrooniliselt, peab maksumaksja ise minema internetipanka

⁷³ Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 19.

⁷⁴ Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009), lk 249.

ning sealt tasutud eluasemelaenu intresside kohta andmed MTA-le kandma. Selleks on iga panga e-teenuste juures tehtud eraldi link, kust neid andmeid saadetakse.⁷⁵ MTA-l on kasutusel süsteem, tänu millele võetakse osa andmeid eelmiste aastate tuludeklaratsioonist, seega on üks osa lahtreid juba täidetud.

MTA-l ei ole võimalik ise saada infot eluasemelaenu intresside kohta, kuna KAS-is sätestatud pangasaladus kohustab maksumaksjat isiklikult edastama vastavat infot MTA-le. Krediidiasutused rakendavad rangeid konfidentsiaalsuse põhimõtteid pangasaladust sisaldavate andmete suhtes, mida nad on hankinud kliendi majandusliku seisukorra selgitamiseks või mis on saanud neile teatavaks suheldes kliendiga. Pangasaladuse kaitse annab pankadele õiguse vaikida klientidega seotud asjaoludest isegi siis, kui seda informatsiooni soovivad saada riiklikud ametiasutused, sh MTA⁷⁶. Pangad avaldavad kolmandatele isikutele klienti puudutavaid ja pangasaladust sisaldavaid andmeid ainult kliendi loal või seaduses sätestatud juhtudel seadusega määratud isikutele⁷⁷.

Lisaks eluasemelaenu intresside summa deklareerimisele, peab maksumaksja ise märkima eluasemelaenu sihtotstarbelist kasutamist. MTA kontrollib igal aastal neid maksumaksjaid, kes deklareerivad eluasemelaenu intresse esmakordselt, et tagada õige deklareerimine ka järgnevatel aastatel. Kui isik võtab laenu elamu või korteri renoveerimiseks, peab ta maksusoodustuse rakendamiseks esitama MTA-le kas ehitusloa või ehitusprojekti. Samas kasutab MTA tuludeklaratsioonide kontrollimiseks ehitusregistrit, kuigi sealt ei ole näha vanu ehituslube. Seega ei ole võimalik praegu rakendada deklareerimiskohustuseta FIDEK-it kõigile maksumaksjatele, kellel on võetud eluasemelaen.

Palju probleeme võib tekkida ka kasu deklareerimisel vara võõrandamisest, kuna MTA-l ei ole kogu informatsiooni, et kanda kõik andmed eeltäidetud tuludeklaratsioonile ja seega rakendada deklareerimiskohustuseta FIDEK-it. Kui maksumaksja võõrandas maksustamisperioodil väärtvabereid, tuleb seda deklareerida ja kasumi saamisel tulumaksu juurde maksta. Osa andmeid nimetatud tehingute kohta on MTA-l olemas, kuna osaliselt

⁷⁵ RMP Eesti, „Tuludeklaratsiooni esitamiseks vajalik info pangast- kuidas?“, <<http://www.rmp.ee/eraisik/tuludeklaratsioon/7889>> (15.02.2010).

⁷⁶ Rain Raa ja Kadri Siibak. „Pangasaladus“, *Juridica* (2002) nr 3, lk 171.

⁷⁷ Eesti Pangaliit, „Hea pangandustava“, <<http://www.pangaliit.ee/Aktid/pangandustava>> (12.03.2010).

edastab EVK infot MTA-le. Maksumaksja peab deklaratsiooni ise märkima väärtpaberite soetushinna ning võõrandamisega seotud kulud.⁷⁸

Väärtpaberi soetamismaksumuseks on kõik väärtpaberi omandamiseks tehtud dokumentaalselt tõestatud kulud. Nende kulude kohta puuduvad EVK-l andmed. Kuna eri perioodidel erinevate hindadega soetatud samanimeliste väärtpaberite osalise võõrandamise puhul lähtutakse soetamismaksumuse arvestamisel kas FIFO või kaalutud keskmise meetodist, peab väärtpaberi võõrandanud isik ise dokumentide alusel soetamismaksumuse leidma.⁷⁹ Soetamismaksumuse märkimine on maksumaksjate enda huvides, mis tunduvalt vähendab tulumaksu summat. Märkides soetamismaksumuse, ei pea maksumaksja maksma tulumaksu müügihinnalt.

Mõned krediitiasutused edastavad MTA-le infot väärtpaberite võõrandamise kohta, sest neil on andmed olemas. Maksumaksja saab valida arvutusmeetodi ja saata korrigeeritud deklaratsioonile. Seda saab võrrelda eluasemelaenu intresside deklaratsioonile kandmisega, mille puhul deklareerija annab maksuhaldurile infot ise. Panga andmed on pangasaladus, mida vastavalt KAS-le saavad üldjuhul MTA-le edastada vaid panga kliendid ise.⁸⁰

Põhjus, miks EVK ja krediitiasutused ei edasta MTA-le väärtpaberite soetushindu, peitub seaduses: TuMS § 57 ei kohusta EVKd ja krediitiasutusi väärtpaberite soetushindu MTA-le edastama ning seepärast ei ole MTA-l võimalik neid andmeid eeltäidetud deklaratsioonile ka kanda. Samuti soetushinna info edastamine EVK jaoks on tehniliselt väga keeruline protsess ja eeldab kontseptuaalsete aluste muutmist. Praegu on maksumaksjal võimalik valida kahe meetodi vahel, kuidas soetushinda arvutada, seega EVK ei saa seda tema eest valida. Ühe meetodi kohustuslikuks tegemine eeldab seadusemuudatust.⁸¹

Tuludeklaratsiooni peavad esitama isikud, kes võõrandasid maksustamisperioodil kinnisvara. Kinnistusregister saadab MTA-le informatsiooni ainult kinnisvara omaniku vahetamise kohta. Kuigi MTA-l puudub info, kas oli tegemist kinnisvara müügi, kingilepingu või lihtsalt ümberkandega. Seega maksumaksjad peavad ise täpsustama, kas nendel tekib deklareerimiskohustus või mitte. Maksumaksjad peavad deklareerima võõrandanud

⁷⁸ RMP Eesti, „Aktsiate soetusmaksumus tuleb ise leida”, <<http://www.rmp.ee/uudised/maksud/6787>> (12.03.2010).

⁷⁹ Samas.

⁸⁰ Samas.

⁸¹ Samas.

kinnisvara vaid siis, kui tehing oli maksustatav. Maksuvabade tehingute puhul ei pea nad seda kirja panema.

Residendist füüsiline isik deklareerib välismaalt saadud tulu muust tulust eraldi, kuid tulusid maksustatakse samamoodi nagu Eestis teenitud tulusid. Deklareerida tuleb nii Eestis maksustatav kui mittemaksustatav palga- ja dividenditulu ehk ka see tulu, mida välislepingu alusel Eestis ei maksustata. See kehtib ka naaberriikide pensionäride suhtes, kes elavad alaliselt Eestis ning on muutunud Eesti residentiks.⁸² Vaatamata sellele, et Eesti maksuhaldur vahetab maksualast teavet paljude välisriikide maksuhalduritega, ei liigu info siiski nii kiiresti, et Eesti residentide välistulusid saaks esitada eeläidatud tuludeklaratsioonil.⁸³

Deklareerimiskohustus jääb ka nendele maksumaksjatele, kes pole esitanud tuludeklaratsiooni varasemate aastate eest. Tulenevalt MKS § 33 lõikest 4 on maksumaksjal õigus esitada tagastusnõue kolme aasta jooksul. 2010. aastal on võimalik teha 2006. aasta deklaratsiooni kuni 31.03.2010. Sel juhul saab esitada tuludeklaratsiooni paber kandjal, milleks tuleb tulla MTA teeninduskohta. Samuti peab tuludeklaratsiooni kindlasti esitama isik, kes tahab enammakstud tulumaksu tagastust kanda kolmanda isiku pangakontole.

Isikutele, kes esimest korda esitavad tuludeklaratsiooni, ei ole võimalik samuti rakendada deklareerimiskohustuseta FIDEK-it, kuna puudub pangakonto number. Siin kehtib samuti pangasaladuse põhimõte. Pangad suhtuvad andmekaitsele väga tõsiselt, seega ei avalda nad MTA-le neid andmeid.⁸⁴ Deklareerimiskohustuseta FIDEK-it saaks rakendada sellel juhul, kui maksumaksja esitab eraldi MTA-le informatsiooni pangakontonumbri kohta maksustamisperioodi viimaseks kuupäevaks.

Deklareerimiskohustuseta FIDEK hakkab kehtima sellisel, et teatud maksumaksjad ei pea enam ise tuludeklaratsiooni esitama, vaid MTA kogub vajaliku info ise erinevatest kohtadest. Kuigi maksumaksjale peab jääma võimalus tutvuda oma andmetega tulude ja kulude kohta. Maksumaksjatel, kellel tekib küsimus, kas saadud tulu tuleb deklareerida ja kas saadud tulult tuleb tasuda tulumaks, on alati õigus enne tehingu tegemist pöörduda maksuhalduri poole selgituste saamiseks.

⁸² Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2, lk 19.

⁸³ Raamatupidamisudiste portaali, „Maksu- ja Tolliamet juhhib tähelepanu välismaalt saadud tulu deklareerimisele” <http://www.rup.ee/est/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=3595> (12.02.2010).

⁸⁴ Thilo Weichert, *et al*, „Isikuandmete töötlemine eraõiguslikes suhetes ja järelevalve selle üle finantsteenuste osutajate näitel”, *Juridica* (2005) nr 8, lk 553.

2.2 Ettepanekud seaduste muudatusteks

Antud alapeatükis tehakse ettepanekuid vajalike õigusaktide muutmiseks või täiendamiseks. Muudatused puudutavad nii tulu maksustamist kui ka tulude deklareerimise korda. Seaduste muudatuste ettepanekute eesmärgiks on kaotada deklareerimiskohustus isikutel, kelle andmed on MTA-l juba olemas. Seaduste muudatused on vajalikud maksuhalduri töö hõlbustamiseks, mis aitaks vähendada nii maksumaksja kui ka MTA halduskoormust.

MTA-le tähendab deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimise kord alguses natuke lisatööd: tuleb täiendada deklaratsioonivorme. Samas on uuest süsteemist palju kasu, sest tuludeklaratsioonide esitamise ajal ei pea enam lühikese ajaga teostama nii suures mahus kontrollimist ning maksumaksjad ei ole nii närvilised (kannatamatud), kuna on suurem tõenäosus, et tulumaks saab tagastatud viie päevaga. Deklareerimiskohustuse kaotamine vähendab tunduvalt maksumaksjate arvu, kes esitavad tuludeklaratsioonis ebaõigeid andmeid ja satuvad automaatselt kontrolli. Selle tulemusel peavad isikud tegema deklaratsioonis paranduse ning tagastama riigile juba tagastatud tulumaksu koos intressidega.

Deklareerimiskohustuseta FIDEK-i kasutusele võtmisel tekib küsimus, kuidas MTA saab teada, kas abikaasad tahavad esitada deklaratsiooni koos või mitte. Selle probleemi lahenduseks teeb autor ettepaneku, et ametlikult abielus olevatele isikutele rakenduks ühisdeklaratsioon automaatselt. Ainult nt kui abikaasad ühiselt loobuvad sellest, peaksid nad MTA-le maksustamisperioodi viimaseks kuupäevaks (31. detsembriks) teada andma, et soovivad oma tulud deklareerida eraldi. Ühisdeklaratsiooni esitamine ei ole maksumaksjale kunagi kahjulik, see kas suurendab tagastatavat tulumaksu summat või jätab tulemuse muutmata.

Samuti teeb autor ettepanekuid tulu maksustamise osas. Väga palju küsimusi tekib elatise deklareerimisel. Sageli ei tea elatise saaja ega maksja, kas tulumaks on elatiselt kinni peetud ja makstud ning kas saadud elatis tuleb deklareerida või mitte. Seega teeb autor ettepaneku, et elatis võiks olla elatise saajale maksuvaba tulu. Sageli makstakse elatist „käest kätte” ja sellelt ei ole tulumaksu kohe kinni peetud. Elatise saaja peab tulumaksu MTA-le tasuma, millest ei olda alati teadlik. Selle tulemusel võib tekkida olukord, kus niigi rasketes tingimustes last kasvataval vanemal tekib lisaks maksuvõlg ning kui see avastatakse hiljem, lisandub võlale ka intress.

Selleks peab TuMS ümber tegema niimoodi, et tulumaksu maksaks elatise maksja ise. Siin ei mängi rolli, kas seda hakatakse maksma vahendaja kaudu (näiteks elatise maksja töandja või kui elatis on saanud töandjalt kohtutäituri vahendusel) või otseselt elatise saajale. See vähendaks kindlasti paljude maksumaksjate deklareerimiskohustusi ja vähendaks riigieelarvesse tulumaksu laekumisega seonduvaid probleeme. Selle tagajärjel kaotab elatise maksja ka ühe maksusoodustuse, nimelt õiguse maksustatavast tulust maha arvata makstud elatis. Seega võib kehtetuks tunnistada TuMS § 24, mille kohaselt on maksumaksjal õigus maksustamisperioodi tulust maha arvata samal perioodil makstud elatise ja elatisabi.

Vara võõrandamisel tekib maksumaksjal küsimus, kas saadud kasult tuleb maksta tulumaksu ning kui tuleb, siis kuidas maksusummat arvestada ning kuidas ja millal deklareerida. Autori kogemuse kohaselt hõlmab kõige sagedasem küsimus maksumaksja poolt maksustamise erandjuhte. Vara võõrandamisest saadud kasu maksustamine tekitab palju küsimusi, eriti kui võõrandatakse alaline või peamine elukoht või kunagine alaline või peamine elukoht. Kuna TuMS ei sätesta täpselt alalise elukoha mõistet, võibki seda mitmeti tõlgendada. Maksumaksjal on keeruline tõendada, et tegemist on tema alalise või peamise elukohaga, kui ta kasutab elamiseks nt kahte elukohta. Kehtiva TuMS järgi laieneb maksuvabastus ainult ühele elukohale. Siinkohal oleks üheks lahenduseks võimaldada maksumaksjale kahe peamise või alalise elukoha müügilt tulumaksuvabastus.

Teiseks lahenduseks oleks TuMS-is elukoha mõiste määratlemine. Elukoha määratlemisel soodustuse rakendamiseks võetaks aluseks näiteks rahvastikuregistrisse kantud elukoha andmed. Korraga saab inimesel olla vaid üks registreeritud elukoht. See tähendab, et kui isik on müüdavat kinnisasja kasutanud elukohana, aga rahvastikuregistri kanne seda ei kinnita, siis ei ole maksuvabastust kasutada võimalik. Maksuvabastus oleks seatud sõltuvusse rahvastikuregistrisse kantud elukohast.⁸⁵ Kuna vara võõrandamisega seotud situatsioone on väga erinevaid, mis on keerulised nii maksumaksjale kui ka maksuhaldurile, siis üheks lahenduseks võiks olla TuMS § 15 lõike 5 muudatus ja ajalise piirangu kehtestamine oma kodu müümisel, mis sätestaks, et saadud kasu residendist füüsilise isiku kinnisasja müümisel, mida maksumaksja kasutas alalise või peamise elukohana, mis oli tema omandis üle kahe aasta, on maksuvaba.

⁸⁵ Hiie Marrandi, „Meeleheitel tulumaksumuudatused”, *MaksuMaksja* (2009), nr 9, lk 22.

Rahvastikuregister on Eesti riigi põhiregister, mis sisaldab Eesti kodanike ja Eestis elamisloa saanud välismaalaste peamisi isikuandmeid.⁸⁶ Rahvastikuregistri aadress peaks olema kogu aeg õige, et saaks maksumaksjaga ühendust võtta. MTA küsib praegu lisaks rahvastikuregistri aadressile ka seda aadressi, kus maksumaksja tegelikult asub. Seega võiks MTA teadaolevad andmed edastada ka rahvastikuregistri haldajale, et vältida olukorda, kus inimene on riigiga suheldes oma aadressi märkinud, aga riik tervikuna seda aadresse ikkagi ei tea.

Lahenduseks tekkinud probleemile võiks olla lisada rahvastikuregistri seadusesse säte, mille alusel saaks riik väärteokorras karistada ja trahvida inimesi, kes pole oma andmeid registris uuendanud, mistõttu pole riik neid leida suutnud. Rahvastikuregistri seaduse muudatuse eesmärk oleks siis rahvastikuregistri andmete korrastamine. Võib eeldada, et muudatuse tagajärjel suureneb ka rahvastikuregistri andmete usaldusväärsus, sest hoolimata elukoha andmete registreerimise kohustuslikkusest register praegu sageli isiku tegelikku elukohta ei kajasta.⁸⁷ Seetõttu on oluline, et maksumaksja teatab võimalikust aadressi muutumisest rahvastikuregistrile.

Deklareerimiskohustus jääb tulevikus vaid nendele, kellel on nn mittestandardised tuluallikad või mahaarvamised. Deklareerimisprotsessi hõlbustamiseks oleks otstarbekas sisse viia TuMS § 44 lisalõige, mis määratleb deklareerimiskohustusega isikute ringi. Need on kõigepealt isikud, kes said maksustatavat tulu, millelt ei ole tulumaksu kinni peetud (näiteks üürnikud, elatise saajad), sest väljamakse tegijal kui füüsilisel isikul puudub kinnipidamiskohustus⁸⁸ Samuti välisriigist tulu saajad, kuna info ei liigu riikide vahel nii hästi – lahenduseks tuleks luua ühine andmebaas, vähemalt Euroopa Liidus, et info liiguks kiiremini.

Teiseks lahenduseks oleks TuMS § 44 lõikes 6 toodud isikute nimekirja laiendada, kes ei pea esitama tuludeklaratsiooni ja kellele saaks rakendada deklareerimiskohustusega füüsiliste isikute tulude deklareerimist. Näiteks tuludeklaratsiooni ei pea esitama residendist füüsiline isik, kes:

- pole saanud maksustatavat tulu, millelt ei ole tulumaksu kinni peetud;
- pole saanud välisriigist tulu;
- pole saanud kasu/kahju vara võõrandamisest;

⁸⁶ Rahvastikuregistri seadus 31.05.2000., jõustunud 1.08.2000. – RT RT I 2000, 50, 317 ... RT I 2009, 29, 175, § 3,4.

⁸⁷ Hiie Marrandi, „Meeleheitel tulumaksumuudatused”, *MaksuMaksja* (2009), nr 9, lk 22.

⁸⁸ Paul Tammert. *Maksundus* (Tallinn: OÜ Aimwell, 2002), lk 234.

- kelle maksustamisperioodi tulult ei ole vaja täiendavalt tulumaksu tasuda.

Kuna eeltäidetud tuludeklaratsioon koostatakse peamiselt kinnipidajate poolt edastatud andmete põhjal, siis autoripoolne ettepanek oleks laiendada TuMS §-s 40 toodud tulumaksu kinnipidajate nimekirja, kes teevad füüsilisele isikule tulumaksuga maksustavaid väljamakseid. Kinnipidamiskohustust saab panna hüvitise väljamaksjale (näiteks koolituskulude hüvitis, kui maksumaksja kasutas seda maksusoodustusena).

TuMS § 57¹ sätestab maksumaksja, kolmandate isikute ning riiklike registreeritud pidajate kohustuse esitada maksuhalduritele teateid ja dokumente. Teatamiskohustus puudutab neid tululiike, mille puhul ei ole võimalik teostada tulumaksu kinnipidamist, vaid maksumaksjat on kohustatud saadud tulu ise deklareerima. Seetõttu on täiendavad kontrolliabinõud vajalikud.⁸⁹ Teatamiskohustuse eesmärk on tagada parem kontroll vara müügist saadud kasu maksustamise üle. See on tingitud sellest, et vara võõrandamisel ei ole võimalik rakendada tulumaksu kinnipidamist, vaid kasu saaja peab saadud tulu ise deklareerima ning tulumaksu maksuma. Seetõttu on õigustatud kinnipidamise asemel muude administratiivse iseloomuga abinõude kasutamine.⁹⁰

Et suurendada maksumaksjate arvu, kes ei pea tuludeklaratsiooni esitama, peab kohustama lisaks TuMS § 57¹ toodud isikuid ka teisi asutusi esitama MTA-le infot.⁹¹ Teatamiskohustust saab panna vahendajatele (nt telefoni teel tehtud annetuste puhul - telefonioperaatorid). Autori arvates peab kohustama ka notareid esitama MTA-le tuludeklaratsiooniga seotud informatsiooni. Vara võõrandamise korral peavad notarid kohe selgeks tegema, kas tehing oli maksustatav või mitte. Vastavalt sellele tuleb kohustada notareid esitama MTA-le tõendit INF. TuMS § 57¹ lõike 1 muutmise on vajalik, et laiendada tulumaksusoodustustest tulenev deklareerimiskohustus ka teistele asutustele, nt sihtasutustele.

Riigiasutustel on palju andmebaase, mida võiks üksteisega kooskõlastada (näiteks perekonnaseisuametiga). Perekonnaseisuamet võiks MTA-le edastada andmeid abielu sõlmimiste kohta. Perekonnaseaduse § 109 lõike 3 kohaselt väljastatakse perekonnaseisuakti

⁸⁹ Lasse Lehis. *Tulumaksuseadus: Kommenteeritud väljaanne* (Tartu: Casus, 2000), lk 1029.

⁹⁰ Sama, lk 1038.

⁹¹ Riigikogu, "Seletuskiri tulumaksuseaduse muutmise seaduse ellnõu juurde",

<[http://www.riigikogu.ee/?page=pub_file&op=emsplain&content_type=application/msword&file_id=602684&file_name=tulumaksuseaduse%20muutmise%20seletuskiri%20\(469\).doc&file_size=39936&mnsensk=468+SE&fd=>](http://www.riigikogu.ee/?page=pub_file&op=emsplain&content_type=application/msword&file_id=602684&file_name=tulumaksuseaduse%20muutmise%20seletuskiri%20(469).doc&file_size=39936&mnsensk=468+SE&fd=>) (12.03.10).

ärakiri kohtule, prokuratuurile, politseile, perekonnaseisuasutusele, eestkostetasutusele, notarile, rahvastikuregistri volitatud töötlejake, kohtutäiturile ning täisealisele isikule, kelle kohta perekonnaseisuakt on koostatud ja teistele isikutele õigustatud huvi olemasolu korral.⁹² Perekonnaseisumet ei väljasta MTA-le andmeid, kas üks või teine isik on abielus. Sellest tulenevalt ei ole võimalik tulu deklareerimisel kontrollida, kas isikud on ametlikult abielus või mitte. Samuti pole võimalik tuvastada, kas isiku nimele registreeritud vara on tema lahus- või ühisvara. Seda informatsiooni läheb vaja tuludeklaratsiooni kontrollimisel, kui isik on deklareerinud eluasemelaenu intresside maksusoodustust. Autor teeb ettepaneku lisada MTA perekonnaseaduse § 109 lõike 3 loetellu.

Sotsiaalkindlustusamet esitab MTA-le infot lapsetoetuse saajate kohta seisuga 31. detsember. Sotsiaalkindlustusamet peaks pidevalt uuendama andmeid laste kohta, kuna nendele lapsevanematele, kellel sündisid lapsed maksustamisperioodi lõpus, ei ole jõutud määrata lapsetoetuse saajat 31. detsembriks. Seega peaks uuendama andmeid rohkem kui üks kord aastas.

MTA peaspetsialisti Janek Rozovi arvates on üheks olulisemaks deklaratsiooni esitamise põhjuseks hetkel eluasemelaenu intresside deklareerimine. Selleks, et rakendada deklareerimiskohustuseta FIDEK-it, peab kindlasti krediidasutustega läbirääkimisi pidama, kuna hetkel peab maksumaksja ise informatsiooni MTA-le esitama. Tema arvamusel on pangad võimelised deklareerimiseks vajalikku infot ise MTA-le edastama.⁹³ MTA-l puudub info eluasemelaenu intresside kohta, kuna seda infot käsitletakse pangasaladust sisaldava infona.

Kehtiva TuMS § 57¹ lõike 1 kohaselt võib residendist krediidi- või finantseerimisasutus ja mitteresidendist krediidasutuse Eesti äriregistrisse kantud filiaal MTA piirkondlikule struktuuriüksusele esitada deklaratsiooni kalendriaastal füüsiliste isikute poolt tasutud selliste laenu intresside kohta, mille üheks eesmärgiks on eluaseme soetamine (sealhulgas ehitamine), kuigi kohustust ei ole.

KAS muutmise põhjus on maksuhalduri vajadus saada krediidasutustelt pangasaladust sisaldavat teavet. KAS-is peab tegema sisulise muudatuse, mis võimaldaks anda teavet

⁹² Perekonnaseadus, 12.10.1994, jõustunud 1.01.1995 - RT I 1994, 75, 1326 ... RT I 2009, 62, 405, § 109 lg 3.

⁹³ Lisa. Intervjuu Maksu- ja Tolliameti maksuspetsialistidega.

maksuhaldurile tulude deklareerimisega seotud asjades, et kõik andmed oleksid juba eeltäidetult olemas. Krediidiasutusel võiks olla kohustus avaldada pangasaladusega seotud infot ka otse MTA-le. Selle muudatusega peaks täiendama TuMS § 57¹ toodud asutuste nimekirja.

Teiseks lahenduseks oleks anda MTA-le volitus, et küsida deklareerimiseks vajalik info otseselt teistelt asutustelt. Kehtiva KAS § 88 lõike 3 kohaselt on krediidiasutusel õigus avaldada klienti puudutavat pangasaladust kolmandatele isikutele vaid kliendi kirjalikul nõusolekul. Seega seaduse muudatuse tulemusel maksumaksja ei pea enam ise saatma infot, vaid MTA võtab seda volituse alusel ise krediidiasutustelt.

Pangasaladus laieneb ka isiku pangakonto numbri avaldamisele.⁹⁴ Kui tuludeklaratsiooni alusel peab maksumaksjale enamakstud tulumaksu tagastama, siis peab kindlasti märkima ka pangakonto numbri. Krediidiasutus ei või MTA-le kui kolmandale isikule avaldada isiku pangakontonumbrit. Seega üheks variandiks oleks, et maksumaksja ise teatab sellest MTA-le. Teiseks võimaluseks on anda MTA-le volitust esindada maksumaksjat tulu deklareerimisega seonduvates situatsioonides.

Maksuspetsialisti Regina Jommi arvates peaks lõpetama tulumaksu tagastamise viie tööpäeva jooksul.⁹⁵ See tekitab probleeme maksumaksjale, kes on esitanud ebaõigete andmetega tuludeklaratsiooni, kuid teda ei jõuta kontrollida ja tagastatakse talle tulumaks. TuMS-i järgi on tähtaeg kas 01. juuli või 01. oktoober. Poolteist kuud deklareerimiseks on lühike aeg, kuna kontroll andmete õigsuse üle toimub paralleelselt tuludeklaratsiooni esitamisega. Deklaratsioonide kontrollimist 1. juulini peaks võimaldama pikemat aega, et oleks rahulikult aega deklaratsioonide kontrolliga tegeleda. See tagaks maksumaksjale võrdse kohtlemise printsiibi rakendamise ja maksuhaldurile annaks võimaluse paremini kontrollimist planeerida.

Samas tuludeklaratsioonide esitamise ja tulumaksu tagastamise tähtaja pikendamine hajutaks maksuhalduri töökoormuse tervele aastale, mitte esimesele poolaastale. MKS näeb ette maksuhaldurile kontrolli perioodi kolm aastat ja kuus aastat, kuid sellisel juhul on maksumaksja seatud halvendatud olukorra ette, sest maksumaksjad, kes on tuludeklaratsioonil

⁹⁴ Lasse Lehis, „Maksumaksja õiguste kaitse maksumenetluses”, *Juridica* (1997), nr 3, lk 129.

⁹⁵ Lisa. Intervjuu Maksu- ja Tolliameti maksuspetsialistidega.

esitanud ebaõiged andmed ning sattudes kontrolli, peavad tegema deklaratsiooni paranduse ning tagastama riigile juba tagastatud tulumaksu koos intressidega.

Seaduste muudatuste kaudu saaks kokkuvõtvalt teha nii, et need andmed ja tõendid, mida maksumaksja esitab praegu maksuhaldurile ise, peaksid olema juba maksuhalduri käes. Kuigi jääb ilmselt enim lünki mahaarvamiste lahtritesse, sest kõik kulu saajad ei pruugi esitada oma andmeid kohusetundlikult. MTA-l võiks kõik andmed olemas olla teistest riiklikest registritest (näiteks katastritunnus) või võiks krediidiastutus selle info anda otse MTA-le. Praegu kehtib pangasaladus, mille pärast peab maksumaksja igal aastal eraldi andma loa nt pangalt lepingute saamiseks. Lahenduseks oleks siis pangale püsiv volitus, et saaks andmeid ise MTA-sse saata. Maksumaksja ei pea ise sisestama andmeid, mis on riigil olemas, MTA kogub selle info ise erinevatest kohtadest. Maksumaksja võiks anda ühe korra volituse, et MTA suhtleb tema eest teiste riigiasutustega (võib saata näiteks infot meilile, küsida kelleltki teiselt otse infot jne).⁹⁶

MTA on kliendikeskne teenindusorganisatsioon. Deklareerimiskohustuseta FIDEK hoiab kokku maksumaksja aega ja kulusid. Deklareerimiskohustuseta FIDEK vähendab kliendikülastusi büroodes: vähem töötunde, mis kulub teenindusele, väiksem paberikulu. Deklareerimiskohustuseta FIDEK-i eesmärk on maksumaksja halduskulude vähendamine ja MTA usaldusväarsuse kasv. MTA peab tegema koostööd avaliku ja erasektori organisatsioonidega, et ühendada teenuseid ja tõhustada infovahetust, looma nüüdisaegse ja tõhusa süsteemi kliendiandmete kogumiseks, haldamiseks ning arhiveerimiseks.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ilma seaduste muutmiseta ei ole võimalik rakendada deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimist. Seegi tegi autor mõned ettepanekud, mis puudutavad nii tulu maksustamist, maksusoodustuse rakendamist kui ka deklareerimisprotsessi korda. ... Autori ettepanekud olid seotud elatise ja vara võõrandamisest saadud kasu deklareerimisega. Samuti tõi autor välja konkreetsed tulumaksuseaduse sätted, mida oleks vaja muuta, et vähendada isikute arvu, kes peavad esitama praegu tuludeklaratsiooni.

⁹⁶ „E-Maksuamet paremaks!”, <http://sten.tamkivi.com/2009/07/e-maksuamet_paremaks.html> (12.01.2010).

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö teemaks oli deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimine. Lõputöö eesmärgiks oli analüüsida füüsiliste isikute tulu deklareerimiskohustuse kaotamist. Lõputöös seatud eesmärgi saavutamiseks oli esitatud neli uurimisülesannet. Kuna antud lõputöös käsitletakse tulude deklareerimist, andis lõputöö autor kõigepealt ülevaate tulumaksuga maksustatavast tulust ja maksusoodustustest, kasutades sealjuures TuMS-i, selle kommenteeritud väljaannet ja residendist füüsilise isiku tuludeklaratsiooni vormi A. Teiseks andis lõputöö autor oma töös ülevaate ka eeltäidetud tuludeklaratsioonile kantavatest andmetest ja tõi välja erinevaid meetodeid, kuidas informatsioon sinna jõuab.

Kolmandaks uuris autor deklareerimiskohustuseta FIDEK-i rakendamise võimalikkust, lahterdades maksumaksjaid, kes saaksid hakkama ilma deklareerimata ja kes ikkagi peavad täitma deklaratsiooni. Selleks analüüsiti kõigepealt TuMS ja MTA vastavaid protsesse. Autor tegi mõned ettepanekud nii tulu maksustamise kui ka deklareerimisprotsessi osas, et oleks võimalik deklareerimiskohustuseta FIDEK-i kasutusele võtmine.

Autor tegi ettepanekud tulu maksustamise osas. Elatise puhul ei tea maksumaksja alati, kas tulumaks on elatiselt kinni peetud või mitte ja millisel juhul tuleb saadud elatis deklareerida ning tulumaksu tasuda, seega teeb autor ettepaneku, et elatis võiks olla elatise saajale maksuvaba tulu. Vara võõrandamisest saadud kasu maksustamine tekitab palju küsimusi, kas saadud kasult tuleb maksta tulumaksu ning kui tuleb, siis kuidas maksusummat arvestada ning kuidas ja millal deklareerida. Siinkohal oleks lahendusteks võimaldada maksumaksjale kahe peamise või alalise elukoha müügilt tulumaksuvabastuse rakendamise õigus või TuMS-is elukoha mõiste määratlemine. Samuti autor tegi ettepaneku laiendada kinnipidamiskohustuse ja teatamiskohustusega (nt vahendajad) isikute nimekirja.

Lõputöö autor tegi ettepanekud, et MTA peaks välja töötama uusi lahendusi deklareerimiskohustuse täitmiseks. Pikemas perspektiivis peaks looma uudse, eeltäidetud ja deklareerimiskohustuseta FIDEK-i. Tuludeklaratsiooni eeltäitmine toimub nende andmete alusel, mis MTA-l on olemas. Deklareerimiskohustuseta FIDEK hakkab toimima automaatselt

tagastuse või maksuteadete saatmise kaudu. Autor on seisukohal, et tuleks lihtsustada deklaratsioonidega kaasnevate erinevate lisadokumentide esitamist. Peab looma infoandjate ja MTA vahelise elektroonse suhtluskanali, et maksumaksja ei peaks ise üldse lisadokumente esitama, vaid MTA saaks neid küsida erinevatest kohtadest (näiteks perekonnaseisuamet, krediitiasutused, kinnistusraamatu andmed).

Deklareerimiskohustus jääb kõigepealt nendele maksumaksjatele, kes said välismaalt tulu, sest informatsioon Eesti residentide suhtes, kes töötavad välismaal või võõrandasid mingi vara, ei jõua MTA-sse tulu deklareerimise ajaks. Kuigi aasta aastalt info kvaliteet ja ulatus paraneb. Samuti peavad esitama tuludeklaratsiooni need, kes said kasu vara võõrandamisest, sest MTA-l puudub informatsioon soetamishinna ja võõrandamisega seotud kulude kohta. Eraldi kliendigrupiks on ka FIE-d, kes peavad deklareerima ettevõtluselt saadud tulu.

Lõputöös kasutas autor nii tulumaksualase kirjanduse kui ka füüsiliste isikute tulude deklareerimisprotsesside analüüsimist. Suurem osa maksumaksjatest pääseb tuludeklaratsiooni esitamisest, mis hoiab kindlasti kokku palju aega ja paberit. Samuti muudab uus süsteem deklareerimist mugavamaks nendele, kes ei ole suutelised ise deklaratsiooni esitama, seda erinevatel põhjustel, nt viibimine tuludeklaratsiooni esitamise ajal välisriigis.

Lõputöö eesmärk saavutati. Autor analüüsis, millistele isikutele saaks rakendada deklareerimiskohustuseta füüsilise isiku tulude deklareerimist. Autor tõi kehtivas regulatsioonis välja mitmeid probleeme füüsiliste isikute tulude deklareerimisel. Toodi välja ka seaduste muudatuste ettepanekud, mis peaksid kiirendama deklareerimiskohustuseta FIDEK-i kasutusele võttu. Füüsiliste isikute tulude deklareerimine muutub iga aastaga lihtsamaks. Deklareerimiskohustuseta füüsiliste isikute tulude deklareerimise kord muudab maksumaksjale deklareerimiskorda veelgi lihtsamaks. Suur osa maksumaksjatest ei muuda juba täna tuludeklaratsioonis olevaid andmeid, st et kinnitavad olemasolevad andmed. Seega võib tuludeklaratsiooni esitamise kohustusest vabastada need isikud, kelle tulude ja kulude kohta on MTA-l kogu informatsioon olemas.

РЕЗЮМЕ

Зачётная работа написана на тему «Декларирование доходов физических лиц без обязанности подачи декларации». Работа написана на эстонском языке и иностранное заключение составлено на русском языке. Содержательная часть работы составляет 39 страниц и дополнения 5 страниц. При составлении работы было использовано 50 источника, на которые в тексте есть сноски. Тема выпускной работы актуальна, поскольку Налоговый и Таможенный департамент планирует в 2012 году начать использовать систему декларирования доходов физических лиц без подачи декларации.

Цель зачётной работы изучить возможность применения декларирования дохода физического лица без подачи декларации. Для достижения цели поставлены следующие исследовательские задачи:

1. дать обзор об облагаемых подоходным налогом доходах и вычетах, производимых из дохода физического лица;
2. дать обзор о переносимых в предварительную декларацию данных;
3. обозначить различные группы лиц: клиенты, которые должны в дальнейшем декларировать свои данные и те, для которых будет необязательным подавать декларацию;
4. сделать предложения по изменению законов.

Для написания теоретической части зачётной работы используется качественный научный метод и для эмпирической части – интервью.

Автор проанализировал возможность декларирования доходов физических лиц без обязанности подачи деклараций. В результате работы были определены налогоплательщики, которые будут автоматически получать переплаченный подоходный налог на расчетный счет или налоговое извещение, и которые всё же должны будут подавать декларацию о доходах. В конце работы автор сделал предложения по необходимым изменениям в законах, которые касаются как обложения доходов, так и распорядка декларирования их.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Agnes Ojala, „Eeltäidetud tuludeklaratsioon sisaldab ka väärtpaberiinfot”, *Äripäev*, 05.02.2007, <<http://ap3.ee/?PublicationId=e3a76727-25bc-4e07-82e4-88625dc397c1>> (10.02.2010).
- Eesti Pangaliit, „Hea pangandustava”, <<http://www.pangaliit.ee/Aktid/pangandustava>> (12.03.2010).
- Erik Mürsepp, „Mobiiliga tehtud annetused ei jõua eeldeklaratsiooni”, *EestiPäevaleht*, 30.01.2008, <<http://www.epl.ee/artikkel/416656>> (22.02.2010).
- Evelyn Liivamägi, „Füüsilise isiku maksud 2006”, *MaksuMaksja* (2007) nr 2.
- „E-Maksuamet paremaks!”, <http://sten.tamkivi.com/2009/07/e-maksuamet_paremaks.html> (12.01.2010).
- Gaily Kuusik, „Tulu deklareerimise aeg”, *MaksuMaksja* (2010) nr 2.
- Helen Allik, et al, *Kodaniku Käsiraamat* (Tallinn: Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus).
- Hiie Marrandi, „Meeleheitel tulumaksumuudatused”, *MaksuMaksja* (2009), nr 9.
- Intervjuu Maksu- ja Tolliameti maksuspetsialistidega Regina Jomm, Rivo Reitmann ja Janek Rozov.
- Kalle Kägi, „Füüsiline isik peab märtsi lõpuks deklareerima oma tulu”, *MaksuMaksja* (2001) nr 2.
- Kalle Kägi, „Füüsilise isiku maksud 2005”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2.
- Krediitiasutuste seadus 9.02.1999., jõustunud vastavalt §-le 142 - RT I 1999, 23, 349 ... RT I 2009, 61, 401
- Lasse Lehis. *Maksuõigus 2., täiendatud ja muudetud trükk* (Tallinn: Juura, 2009).
- Lasse Lehis. *Tulumaksuseadus: Kommenteeritud väljaanne* (Tartu: Casus, 2000).
- Lasse Lehis, „EML soovitusel tuludeklaratsiooni täitjatele”, *MaksuMaksja* (2008) nr 2.
- Lasse Lehis, „Maksumaksja õiguste kaitse maksumenetluses”, *Juridica* (1997), nr 3.
- Lasse Lehis, „Mõned praktilised nõuanded seoses tuludeklaratsiooni esitamisega”, *MaksuMaksja* (2007) nr 2.

Lasse Lehis, „Tuludeklaratsiooni täitmine on muutunud lihtsamaks”, *MaksuMaksja* (2002) nr 2.

Maksukorralduse seadus 20.02.2002., jõustunud vastavalt §-le 170 - RT I 2002, 26, 150 ... RT I 2009, 62, 405.

MaksuMaksja ajakiri, „Interneti-deklaratsioon säästab täitjat”, *MaksuMaksja* (2003) nr 3.

Maksu- ja Tolliamet, „Eluasemelaenu intresside 2004. a tulust mahaarvamine” <http://www.emta.ee/failid/Eluasemelaen_uusP.pdf> (12.02.2010).

Maksu- ja Tolliamet, „FIDEK 2008” <www.emta.ee/doc.php?23739> (08.01.2010).

Maksu- ja Tolliamet, „Kes peavad deklaratsiooni esitama” (2009), <<http://www.emta.ee/index.php?id=26825>> (15.01.10).

Maksu- ja Tolliamet, „Olulisemad muudatused 2009. aasta tulude deklareerimisel” <<http://www.emta.ee/index.php?id=26830>> (18.02.2010).

Maksu- ja Tolliamet, „Residendist füüsilise isiku tulu deklareerimine 2010. aastal. Teenusstandard.” <www.emta.ee/index.php?id=4844> (16.01.10).

Maksu- ja Tolliamet, „Residendist füüsilise isiku 2006. a tuludeklaratsiooni täitmise juhend”, <<http://www.emta.ee/doc.php?4788>> (18.02.2010).

Mare Treumann. *Maksudeklaratsioonide vormistamine 2005* (Kirjastus Agitaator, 2005).

Martin Huberg, Madis Uusorg ja Gaily Kuusik. *Eesti maksuseadused koos rakendusaktidega, õigusaktide kogumik seisuga 15. märts 2009 Lasse Lehise kommentaaridega* (Tallinn: Eesti Maksu- ja Tolliameti Liit, 2009).

Martin Huberg, „Digitaalelu ja elektroonilised deklaratsioonid”, *MaksuMaksja* (2009), nr 5.

Martin Huberg, „Head uut maksuaastat!”, *MaksuMaksja* (2009) nr 12.

Merje Roomet, „Füüsiliste isikute 2005. a välisriigist saadud tulude maksustamine”, *MaksuMaksja* (2006) nr 2.

Paul Tammert. *Maksundus* (Tallinn: OÜ Aimwell, 2002).

Paul Tammert. *Maksundus* (Tallinn: OÜ Aimwell, 2005).

Perekonnaseadus, 12.10.1994, jõustunud 1.01.1995 - RT I 1994, 75, 1326 ... RT I 2009, 62, 405.

Rahandusministri 26. novembri 2007. a määrusega nr 53 Residendist füüsilise isiku tuludeklaratsioon Lisa 1 Vorm A, jõustunud 1.01.2010. - RTL 2009, 79, 1143.

Rain Raa ja Kadri Siibak. „Pangasaladus”, *Juridica* (2002) nr 3.

Raamatupidaja. „FIE tulude deklareerimine 2009.aastal” <<http://raamatupidaja.ee/206474art>> (22.02.2010).

Raamatupidamisuudiste portaal „Annetuste ja kingituste mahaarvamine füüsilise isiku tuludeklaratsioonis” <<http://www.rup.ee/est/raamatupidamine/annetuste-ja-kingituste-mahaarvamine-f-silise-isiku-tuludeklaratsioonis.html>> (15.02.2010).

Raamatupidamisuudiste portaal „Maksu- ja Tolliamet juhhib tähelepanu välismaalt saadud tulu deklareerimisele” <http://www.rup.ee/est/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=3595> (12.02.2010).

Rahvastikuregistri seadus 31.05.2000., jõustunud 1.08.2000. – RT RT I 2000, 50, 317 ... RT I 2009, 29, 175.

Rain Raa ja Kadri Siibak. „Pangasaladus”, *Juridica* (2002) nr 3.

Riigikogu, “Tulumaksuseaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (857 SE) teine lugemine”, <<http://web.riigikogu.ee/ems/stenograms/2001/10/t01102406-08.html>> (12.03.10).

Riigikogu, “Seletuskiri tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu juurde”, <[http://www.riigikogu.ee/?page=pub_file&op=emsplain&content_type=application/msword&file_id=602684&file_name=tulumaksuseaduse%20muutmine%20seletuskiri%20\(469\).doc&file_size=39936&mnsensk=468+SE&fd=>](http://www.riigikogu.ee/?page=pub_file&op=emsplain&content_type=application/msword&file_id=602684&file_name=tulumaksuseaduse%20muutmine%20seletuskiri%20(469).doc&file_size=39936&mnsensk=468+SE&fd=>)> (12.03.10).

RMP Eesti, „Aktsiate soetusmaksumus tuleb ise leida”, <<http://www.rmp.ee/uudised/maksud/6787>> (12.03.2010).

RMP Eesti, „Tuludeklaratsiooni esitamiseks vajalik info pangast- kuidas?”, <<http://www.rmp.ee/eraisik/tuludeklaratsioon/7889>> (15.02.2010).

Statistikaamet. „Eesti sotsiaaluuringu ning Maksu- ja Tolliameti andmebaasi sissetulekutunnuste ühilduvusanalüüs sissetulekuliigi järgi”, <www.stat.ee/dokumendid/29360> (15.02.2010).

Swedbank. „Füüsilise isiku tulude deklareerimisest”, <https://www.swedbank.ee/et_pdf/pp/howto_fie_est.pdf> (15.02.2010).

Swedbank. „Residendist füüsilise isiku maksukohustus väärtpaberite võõrandamisel”, <https://www.swedbank.ee/et_pdf/pp/res_fie.pdf> (12.02.2010).

Thilo Weichert, *et al*, „Isikuandmete töötlemine eraõiguslikes suhetes ja järelevalve selle üle finantsteenuste osutajate näitel”, *Juridica* (2005) nr 8.

Tulumaksuseadus 15.12.1999., jõustunud 01.01.2000. - RT I 1999, 101, 903 ... RT I 2009, 62, 405.

LISA. Intervjuud Maksu- ja Tolliameti maksuspetsialistidega

Intervjuud on tehtud Põhja Maksu- ja Tollikeskuse füüsiliste ja juriidiliste isikute teenindusosakonna vanemspetsialisti Regina Jommi, MTA Keskasutuse teeninduskorralduse osakonna peaspetsialistide Rivo Reitmanni ja Janek Rozoviga.

1. Kas tulu deklareerimine on Teie arvates praegu maksumaksjate jaoks lihtne?

Regina Jomm: „Minu arvates on lihtne. Erandeid on alati (väärpaberid, vara võõrandamine jms), aga kuna neid on kogu deklareerijate hulgas vähe, siis tavalisele deklareerijale on asi lihtne.”

Rivo Reitmann: „Isiklikult arvan, et on piisavalt lihtsalt tehtud deklareerimine ning ei nõua liigset koormust ega teadmisi.”

Janek Rozov: „Kindlasti on FIDEK09 lihtsam ja kasutajasõbralikum, kui see oli eelmistel aastatel, kuna suur rõhk oli pandud FIDEK-i visuaalsele pildile ja rakenduse navigeerimisele. Samas võib väita ka seda, et FIDEK-it võib veel lihtsamaks ja arusaadavamaks klientide jaoks teha, kuna hetkel on kõnede arv seoses FIDEK-iga jätkuvalt suur.”

2. Mis tekitab tulu deklareerimisel enim probleeme?

Regina Jomm: „Kuna deklareeritakse kord aastas, siis kipuvad asjad ununema. Ei loeta korralikult läbi tuludeklaratsiooni lahtrite pealkirju. Kindlasti on probleeme väärtpaberite tabeli täitmisega. Soetusmaksumus ning müügikulud on puudu ja seda Maksu- ja Tolliamet ei tea. Välistulude deklareerimine. Missugused tulud millises tabelis, maksumäärad, maksuvabastused, maksulepingud jne. Mahaarvamiste puhul muidugi eluasemelaenu intressid - mida üldse võib seaduse järgi deklareerida. Tegelikult pöörame me väga vähe tähelepanu TuMS § 25 sõnadele "...endale eluasemeks...". Kindlasti on palju neid, kes kinnisvarabuumi ajal ei ostnud eluasemeks, vaid raha teenimiseks. FIE-del E-vorm: kahjumi tabel, erikonto tabel.”

Rivo Reitmann: „Läbi aastate on peamised keerulisemad kohad ühisdeklaratsiooni esitamine, eluasemelaenu intresside deklareerimine ning väärtpaberite võõrandamise deklareerimine. Nendest ühisdeklaratsiooni puhul on enamasti tehnilised raskused, ei suudeta kõiki andmeid jälgida. Teiste teemade puhul on probleem pigem seadusest arusaamises.”

Janek Rozov: „Inimeste vähene teadlikus maksustamisest. MTA võiks rohkem panustada teavitustöösse.”

3. Milliseid muudatusi oleks vaja teha tulu deklareerimisel?

Regina Jomm: „Lõpetada ära see viie päevaga tagastamise jutt. Seaduse järgi on tähtaeg kas 01. juuli või 01. oktoober. Ja tegelikult võiks tähtaeg veelgi kaugemal olla. Oleks rahulikult aega deklaratsioonide kontrolliga tegeleda.”

Rivo Reitmann: „Täna on deklareerimine tehtud juba piisavalt lihtsaks, et tehniliselt on raske midagi veel paremaks teha, arvestades tehnilisi nõudeid sellel perioodil, kus korraga esitab deklaratsiooni väga suur hulk inimesi.”

Janek Rozov: „Lihtsustada deklareerimise protsessi.”

4. Kui tõhus on MTA koostöö teiste riikide maksuhalduritega välismaalt saadud tulu kontrollimisel?

Regina Jomm: „Minu meelest väga tõhus ei ole. Soome, Rootsi, Taani maksuametid siiski saavad andmeid (nende tähtajad on tunduvalt hilisemad) ja kontrollime ka neid. Kas meilt sinna ka midagi saadetakse, ei tea.”

Rivo Reitmann: „Info liigub kokkulepitud aegadel ning aasta-aastalt info kvaliteet ja ulatus paraneb. See on ka probleemi koht, kuna tihti isikud ei tea täpselt, kuidas välisriigist saadud tulu tuleks deklareerida.”

Janek Rozov: „Koostöö teiste maksuadministratsioonidega on väga tõhus. Toimub pidev infovahetus eesti residentide suhtes, kes töötavad välismaal.”

5. Kuidas suhtuksid maksumaksjad Teie arvates deklareerimiskohustusega FIDEK-isse?

Regina Jomm: „Ma arvan, et hästi. Samas võiks iga maksumaksja siiski mingit ülevaadet oma asjadest teada.”

Rivo Reitmann: „Kindlasti hästi, kuna suur osa juba täna ei muuda oma deklaratsioonis andmeid ja kinnitab selle, mis ette antakse. Nendele oleks ainult raha ootamise vaev veel.”

Janek Rozov: „Arvan, et positiivselt.”

6. Mis Teie ise arvate sellest ideest?

Regina Jomm: „Kui asi on Maksu- ja Tolliameti jaoks juriidiliselt korrektne (et hiljem selgunud asjaolude puhul, ei ütle maksumaksja, et MTA ise tegi), siis minugi poolest.”

Rivo Reitmann: „Endale idee samuti meeldib. Nendel, kel midagi lisada ei ole deklaratsioonile, ei peaks ka olema kohustust midagi muud teha, kui ainult raha oodata. Küll aga siin tuleb mõelda, kuidas kogu protsess üles ehitada, et MTA kindlasti teab, et isik ei soovi midagi lisada.”

Janek Rozov: „Väga positiivselt.”

7. Milliseid negatiivseid ja positiivseid külgi deklareerimiskohustuseta FIDEK kaasa toob?

Regina Jomm: „Negatiivsed on just need asjaolud, kui hilisema kontrolli käigus selgub, et maksumaksjal oli kohustus väärtpabereid, vara müüki vms deklareerida. Positiivne on aja ja paberi kokkuhoid.”

Rivo Reitmann: „Positiivne, kindlasti madal halduskoormus kliendile, kui negatiivseks on ehk see, et isikul kaob ülevaade ja huvi deklaratsioonil kajastatu vastu ja pikas perspektiivis ehk arusaam, et tulusid ei deklareeritagi. Seega selle süsteemi kehtestamisega tuleb kindlasti eelnevalt kõik riskid läbi mängida ning leida riskide maandamiseks meetmed.”

Janek Rozov: „Positiivne külg oleks see, et meie kliendid ei pea kulutama enda aega selleks, et täita deklaratsiooni (väheneks halduskoormus),”

8. Milliste inimeste suhtes saaks deklareerimiskohustuseta FIDEK-it rakendada?

Regina Jomm: „Saaks rakendada ainult selliste maksumaksjate puhul, kellel on palgatulu ja pension vms tulud, mis edastatakse maksuametile väljamaksetegija poolt ning kellel ei ole muid mahaarvamisi.”

Rivo Reitmann: „Saaski nende suhtes, kes ei lisa ise enam midagi deklaratsioonile, kõik on täna juba olemas.”

Janek Rozov: „Eeskätt inimeste suhtes, kelle mahaarvamiste ja tulude kohta on MTA-l kogu informatsioon olemas.”

9. Kes peavad kindlasti ise deklaratsiooni esitama?

Regina Jomm: „Kindlasti peaksid esitama ühisdeklaratsiooni esitada soovijad, vara võõrandajad, välistulu saajad, mahaarvamiste deklareerijad, FIE-d.”

Rivo Reitmann: „Ise peaks esitama need, kes soovivad deklareerida välistulusid, kasu vara võõrandamisest ja ettevõtlust.”

Janek Rozov: „FIE-d ja isikud, kes on saanud tulu vara võõrandamisest”

10. Milliste asutustega (sh registrid) peaks MTA koostööd tegema, et saaks rakendada deklareerimiskohustuseta FIDEK-it?

Regina Jomm: „Kui selline FIDEK hõlmaks ainult tavalise palgatulu saajaid, siis on andmed olemas. Ehk oleks see võimalik ka Eestis saadud väärtpaberitulu deklareerimisel kui oleks pankadel võimalik edastada ka soetamishind ja võõrandamisega seotud kulud. See oleks just sellepärast hea, et väärtpaberite kahjumit saab edasi kanda nõ kogu elu. Selleks aga, et see vajalikul aastal ka deklaratsioonis kajastuks, peab seda igal aastal deklaratsioonis näitama. Kui muud deklareerimise kohustust pole, siis jääb see harilikult edasi kandmata. Aga selleks, et juurdemaksuteated inimesteni jõuaksid, peaksid MTA-l olema maksumaksjate õiged elukoha aadressid. See eeldaks, et inimesed on rahvastikuregistrisse õiged andmed andnud. Praegu räägitakse, et sissekirjutus pole kohustuslik, kuid tegelikult Rahvastikuregistri seaduse § 39 järgi peab elukoha muutusest teada andma. Sama lugu on tulumaksu tagastuse puhul. Selleks peaks teadma õiget pangakontot. Pank meile kui kolmandale isikule seda avaldada ilmselt ei või. Seega jääb variant, et inimene peab meile ise teatama.”

Rivo Reitmann: „Kindlasti tuleks jätkata läbirääkimisi pangaliiduga, et eluasemelaenu intresside tõendid tuleksid automaatselt meile, mitte läbi isiku saatmise. See on hetkel suurim probleem.”

Janek Rozov: „Esiteks on vaja teha seaduse muudatuse ettepanek, mis eeldab tõhusat koostööd Rahandusministeeriumiga. Hetkel üheks olulisemaks deklaratsiooni esitamise põhjuseks on eluasemelaenu intresside deklareerimine, seega peab kindlasti pankadega läbirääkimisi pidama, kuna hetkel klient peab sisenema enda e-panka ja sealt edastama info võetud eluasemelaenu kohta, samas pangad on võimelised seda meile ise edastama.”

11. Kuidas deklareerimiskohuseta FIDEK mõjutaks Teie tööd?

Regina Jomm: „Ma arvan, et Maksu- ja Tolliametisse asjatult kohale tulijaid oleks vähem, seevastu helistajaid oma "seisu" kontrollimiseks kindlasti rohkem. Tuludeklaratsiooni ei pea esitama isik, kelle tulu ei ületanud maksuvaba tulu määra või kelle maksustamisperioodi tulult on tulumaks kinni peetud ja ei ole vaja täiendavalt tulumaksu tasuda. No kust üks tavaline inimene peaks teadma, kas on õieti kinni peetud või mitte! Selleks olekski deklareerimiskohustuseta FIDEK hea. Ehk peaks olema mingi tagasiside võimalus ka.”

Rivo Reitmann: „Minu töös sisuliselt ei muutuks midagi, kuna tegelen arendustegevusega. Mida automaatsem on süsteem kliendile, seda suurem on kaasnev arendus. See tähendab suuremaid sisearendusi ning tööd andmete kvaliteediga.”

Janek Rozov: „Tööd tuleks rohkem, kuna eeldaks rohkemat klientide informeerimist ja selgitamist, ja kindlasti ka keerukamate rakenduste loomist.”